

Találkozások, kapcsolódások és társadalmi innovációk

Nyolcadik Fogyatékkosságtudományi Konferencia

Absztraktkötet

Encounter, cooperation and social innovation

Eighth Disability Studies Conference

Book of Abstracts

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE

Tudomány: iránytű az elérhető jövőhöz

Szerkesztők: Szilágyi Boglárka, Rékasi Nikolett, drs., Sándor Anikó, PhD

A konferencia Tudományos Bizottságának elnöke: Könnczei György, DSc

Kiadó: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Kiadás helye: Budapest

Felelős kiadó: dr. habil. Papp Gabriella, PhD, dékán

ISBN 978-615-6410-02-3

Az absztraktkötet a Nyolcadik Fogyatékoságtudományi Konferencia absztraktjait tartalmazza. A konferencia nem valósulhatott volna meg az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, az ELTE Tudományos Tanácsa, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, a Fogyatékoságtudományi Doktori Műhely, a Fogyatékoságtudományi és Társadalmi Innovációs Lab, a Gyógypedagógia Fejlesztéséért Alapítvány, a Magyar Szociológiai Társaság Fogyatékoságtudományi Szakosztálya valamint az ELTE Speciális Hallgatói Ügyeket Támogató Iroda támogatása nélkül.

The book of abstracts contains abstracts from the Eighth Disability Studies Conference. The conference would have been not possible without the support from the Eötvös Loránd University Bárczi Gusztáv Faculty of Special Education of, the Scientific Council of Eötvös Loránd University, the National Research, Development and Innovation Office, the Disability Studies Doctoral Workshop, the Disability/Studies/ and / Social Innovation Lab and the Eötvös Loránd University Disability Center.

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Budapest

2021

Tartalom/Table of contents

Találkozások, kapcsolódások és társadalmi innovációk.....	1
Nyolcadik Fogyatékoságtudományi Konferencia.....	1
Absztraktkötet.....	1
Encounter, cooperation and social innovation.....	1
Eighth Disability Studies Conference.....	1
Book of Abstracts.....	1
Tartalom/Table of contents.....	3
A konferencia programja.....	6
Vitaindító előadás I.	10
Petri Gábor: Mit (nem) adott nekünk a fogyatékosággal élő emberek társadalmi mozgalma? Perspektívák és hierarchiák a posztoszocialista Magyarországon	13
Szekcióelőadások (Program szerinti sorrendben)	15
1. Mad Studies	16
Jean Pierre Wilken: Recovery-focussed care and the CARE Model.....	17
Tom Heywegén & Dirk den Hollander: New ways to recovery.....	18
Babarczy Eszter: Community help and peer support website.....	19
Gallai István: A Hanghalló (HH) Önségítő Csoport - Van felépülés a skizofréniából	20
Gallai István: Hearing Voices (HV) Self-help Group - There is recovery from schizophrenia.....	21
2. Multidisciplinary Innovation for Social Change	22
Katri-Liis Lepik: Fostering Social Enterprise through Higher Education.....	23
Teresa Franqueira: The power of Design for Social Innovation...and beyond.....	24
O'Sullivan, Shane: Impacts of social farming for individuals with an intellectual disability in Ireland.....	25
3. Szolgáltatási rendszerek és innovációk.....	26
Svastics Carmen, Csillag Sára, Győri Zsuzsanna & Hidegh Anna Laura: Identitások találkozása: fogyatékoság és vállalkozás.....	27
Svastics Carmen, Csillag Sára, Győri Zsuzsanna & Hidegh Anna Laura: Identities at the Crossroads: Disability, Gender and Entrepreneurship	28
Laki Ildikó: Napjaink kihívásai – értékrend különbségek – társadalmi különbségek.....	30
Laki Ildikó: "Today's Challenges - Value Differences - Social Differences"	31
Nyitrai Imre: Innovációs lehetőségek a magyarországi szociális szolgáltatási rendszerben	32
Nyitrai Imre: Opportunities for innovation in the hungarian social service system.....	33
Kondor Zsuzsa, Billédi Katalin, Cserti-Szauer Csilla, Papp Gabriella & Perlusz Andrea: Pályaorientációs intervenció lehetőségei hátrányos helyzetű gyermekek életpálya- és jövőtervezésében.....	35

Kondor Zsuzsa, Billédi Katalin, Cserti-Szauer Csilla, Papp Gabriella & Perlusz Andrea: Career guidance possibilities in the career and future planning interventions for disadvantaged children.....	36
Juhász Péter: Függetlenség és pluralitás – a fogyatékosügyei ENSZ-egyezmény végrehajtásának néhány alapvető kérdése.....	38
Juhász Péter: Independence and pluralism - some fundamental aspects of the implementation of the UN CRPD	38
4. Diszciplínák találkozása.....	40
Berzsenyi Emese & Loványi Eszter: Németül tanulni hallássérüléssel? A partícipatív módszertan segít!	41
Berzsenyi Emese & Loványi Eszter: Learning a foreign language with hearing loss? Participatory methods may help.	42
Berzsenyi Emese: A történelem kulturális hasadásainak és társadalmi fordulópontjainak hatásai a fogyatékos személyek életére – a középkor és a kora újkor időszaka.....	44
Nagyné Nyikes Natália: A diszlexiás nyelvtanulók idegen nyelvi szorongásának csökkentése.....	46
Nagyné Nyikes Natália: Dealing with the foreign language anxiety of dyslexic language learners	47
Andor Csaba: Találkozások ember és ember között, és a fogyatékos „helye”	49
Andor Csaba: Encounters between people, a venue for disability	50
5. Az alapvető jogalanyiság koncepciója. A nagykorúak cselekvőképességének korlátozása Magyarországon.....	51
Kiss Valéria & Maléth Anett: A gondnoksági perek empirikus vizsgálata Magyarországon	52
Kiss Valéria & Maléth Anett: An empirical study of actions on guardianship in Hungary.....	53
Tóth Fruzsina Rozina: A megismerés lehetséges módszerei az alávétett csoportok joghoz való viszonyának kutatása során.....	55
Tóth Fruzsina Rozina: Possible methods of cognition in research on the relation of subjected groups to the law	56
Somody Bernadette & Stánicz Péter: Mit ér az alapvető jog, ha nem gyakorolható? Az alapvető jog- és cselekvőképesség integrált koncepciója.....	57
Somody Bernadette & Stánicz Péter: What are fundamental rights worth if we cannot exercise them? Legal capacity as an integrated concept of legal standing and agency	58
Gulya Fruzsina: A pszichoszociális és intellektuális fogyatékosokkal élő személyek médiareprezentációja Magyarországon	60
6. Doktoranduszok útja.....	62
Tóth Adrienn & Tóth Miklós Bálint: Utópiák fogságában – Megjegyzések a fogyatékosmodellek logikájához.....	63
Tóth Adrienn Anita, Tóth Miklós Bálint: Trapped by Utopias – Comments on the Logic of Disability Models.....	64
Rékasi Nikolett, Cserti-Szauer Csilla, Kovács Gábor & Svastics Carmen: Karrierutak – fogyatékosokkal élő emberek lehetséges karrierútja	65

Rékasi Nikolett, Cserti-Szauer Csilla, Kovács Gábor & Svastics Carmen: Career paths - a possible career for persons with disabilities.....	66
Vincent Otieno Macbinji: Quality of Life and Well being in Children with Autism and their Parents in Kenya in the context of Educational Services: Preliminary Literature Review	68
Vissi Tímea: A pszicho-emocionális fogyatékosítás megjelenése magyar és norvég nemzetiségű fogyatékosággal élő személyek élettörténet interjúiban	69
Vissi Tímea: Psycho-emotional disablism in the life stories of Hungarian/Norwegian people with disabilities.....	70
7. Interkulturális Pszichológiai és Pedagógia.....	71
Horváth Zsuzsanna: Kiscsoportok működése mozgás- és táncterápiás munkában – fogyatékosággal élő fiatalokból álló csoportokban.....	72
Horváth Zsuzsanna: Functioning of small groups in movement and dance therapy work - in groups of young people with disabilities.....	73
Lendvai Lilla, Svastics Carmen & Nguyen Luu Lan Anh: "Itt van egy férfi. Nem vak, egy férfi." – Látássérült férfiak maszkulinitással kapcsolatos attitűdje és saját tapasztalatai	75
Lendvai Lilla, Svastics Carmen & Nguyen Luu Lan Anh: "There's a man here. He's not blind, he's a man." – The lived experience and attitudes of men with visual impairment to masculinity.....	76
Márton Gábor Csaba: Elfogadás, partnerség, közösség, élmény, színház – az inklúzió kulcsai a MAszínházban	78
Márton Gábor Csaba: Acceptance, partnership, community, experience and theatre - the keys of inclusion at MAszínház	79
8. Épségizmus az oktatásban.....	80
Anabel Moriña & Gilda Biagiott: Inclusive education and disability in higher education.....	81
Hoffmann Mária Rita, Gombás Judit & Flamich Mária Magdolna: Az épségizmuson túl — a létezés narratívái	83
Hoffmann Mária Rita, Gombás Judit & Flamich Mária Magdolna: Ableism, education, narratives, lived experiences, power.....	83
Tószegi Zsófia Julia: Challenging Ableism in Higher Education: Advocacy for Valuing Learner Variability & NeuroDiversity.....	85
Vitaindító előadás II.....	87
Davis, Lennard: Disability Studies in the 21st Century. Identities, Poverty, and Social Justice.....	90

A konferencia programja

Levezető elnökök: Kalász Veronika (Freekey) és Cserti-Szauer Csilla doktorandusz (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar)

10.00- Moderátori keretezés

10.10

10.10- Dr. habil. Papp Gabriella PhD (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar):

10.20 **Dékáni megnyitó**

10.20- Prof. habil. Könczei György DSc (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai

10.30 Kar): **Intézetigazgatói megnyitó**

10.30- **Vitaindító előadás I.**

11.30 Dr. Petri Gábor PhD (Tizard Centre, University of Kent és Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége): Mit (nem) adott nekünk a fogyatékkal élő emberek társadalmi mozgalmá? Perspektívák és hierarchiák a poszt szocialista Magyarországon

11.30- Moderátori keretezés

11.35

11.35- *Kávészünet*

11.50

11.50- **Párhuzamos szekciók I.**

13.30

1. Mad Studies

Szekcióelnök: Dr. Bányai Borbála PhD, Csabai Lucia doktorandusz, Dr. Kondor Zsuzsa PhD (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar)

Prof. Dr. Jean Pierre Wilken PhD (CARE Network, Utrecht Egyetem): A felépülés modell és a CARE modell

Dirk Den Hollander, Tom Heywegen (Nei Skoen Felépülés alapú önszorgító közösség) Új utak a felépülésben

Babarczy Eszter: (Búra alapító): bura.hu közösségi segítő weboldal

Gallai István (Ébredések Alapítvány, Hanghalló Csoport): A Hanghalló önszorgító csoport. Van felépülés a mentális betegségből.

2. Multidisciplinary Innovation for Social Change

Szekcióelnök: Prof. Milen Baltov PhD (Burgas Free University)

Dr. Katri-Liis Lepik PhD (Tallinn University): Multidiszciplináris innovációk a társadalmi változásokért – egy nemzetközi tudományos hálózat tapasztalatai

Dr. Teresa Franqueira PhD (University of Aveiro): A design ereje a társadalmi innovációban...és azon túl

Dr. Shane O'Sullivan PhD (Technological University of the Shannon): A szociális farmok hatása az intellektuális fogyatékossgal élő személyek életére Írországban.

3. Szolgáltatási rendszerek és innovációk

Szekcióelnök: Dr. Katona Vanda PhD (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar)

Svastics Carmen doktorandusz (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar), Dr. Csillag Sára PhD (Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar), Dr. Győri Zsuzsanna PhD (Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar), Dr. Hidegh Anna Laura PhD (Budapesti Corvinus Egyetem, Vezetéstudományi Intézet): Identitások találkozása: fogyatékossg és vállalkozás

Dr. Laki Ildikó PhD (Milton Friedman Egyetem): Napjaink kihívásai – értékrend különbségek – társadalmi különbségek

Nyitrai Imre doktorandusz (Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közszolgálati Kar): Innovációs lehetőségek a magyarországi szociális szolgáltatási rendszerben

Dr. Kondor Zsuzsa PhD, Dr. Billédi Katalin PhD, Cserti-Szauer Csilla doktorandusz, Dr. habil. Papp Gabriella, Dr. habil. Perlusz Andrea (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar): Pályaorientációs intervenció lehetőségei hátrányos helyzetű gyermekek életpálya- és jövőtervezésében

Dr. Juhász Péter doktorandusz (Semmelweis Egyetem Szociális Vezetőképző Tudásközpont): Függetlenség és pluralitás – a fogyatékossgügyi ENSZ-egyezmény végrehajtásának néhány alapelvi kérdése

4. Diszciplínák találkozása

Szekcióelnök: Dr. Gurbai Sándor PhD

Dr. Berzsényi Emese PhD (Budapesti Műszaki Egyetem Gazdaságtudományi Kar), Dr. Loványi Eszter PhD (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar): Németül tanulni hallássérüléssel? A participatív módszertan segít!

Dr. Berzsényi Emese PhD (Budapesti Műszaki Egyetem Gazdaságtudományi Kar): A történelem kulturális hasadásainak és társadalmi fordulópontjainak hatásai a fogyatékos személyek életére – a középkor és a kora újkor időszaka

Nyikes Natália doktorandusz (ELTE School of English and American Studies PhD Programme in Language Pedagogy): A diszlexiás nyelvtanulók idegen nyelvi szorongásának csökkentése

Andor Csaba doktorandusz (Belügyminisztérium Társadalmi Felzárkózásért

Felelős Helyettes Államtitkárság; ELTE Társadalomtudományi Kar Szociológiai Doktori Iskola): Találkozások ember és ember között, és a fogyatékoság „helye”

13.30- *Ebédszünet*

14.30

14.30- **Párhuzamos szekciók II.**

16.10

5. Az alapjogi jogalanyiség koncepciója. A nagykorúak cselekvőképességének korlátozása Magyarországon

Szekcióelnök: Prof. habil. Hoffman István PhD (ELTE Állami-és Jogtudományi Kar)

Dr. Kiss Valéria PhD (ELTE Állami-és Jogtudományi Kar), Dr. Maléth Anett doktorandusz (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógynevelési Kar): A gondnoksági perek empirikus vizsgálata

Dr. Tóth Fruzsina Rozina doktorandusz (ELTE Állami-és Jogtudományi Kar): A megismerés lehetséges módszerei az alávett csoportok joghoz való viszonyának kutatása során

Dr. Somody Bernadette PhD, Dr. Stánicz Péter doktorandusz (ELTE Állami-és Jogtudományi Kar): Mit ér az alapjog, ha nem gyakorolható? Az alapjogi jog- és cselekvőképesség integrált koncepciója

Gulya Fruzsina doktorandusz (ELTE Állami-és Jogtudományi Kar): A pszichoszociális és intellektuális fogyatékosággal élő személyek médiareprezentációja Magyarországon

6. Doktoranduszok útja

Szekcióelnök: Dr. Kunt Zsuzsanna PhD (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógynevelési Kar)

Tóth Adrienn doktorandusz (ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola), Tóth Miklós Bálint doktorandusz (Mathias Corvinus Collegium): Utópiák fogságában – Megjegyzések a fogyatékoságmódellek logikájához

Rékasi Nikolett doktorandusz (Wesley János Lelkészképző Főiskola), Cserti-Szauer Csilla doktorandusz (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógynevelési Kar), Kovács Gábor doktorandusz (ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola), Svastics Carmen doktorandusz (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógynevelési Kar): Karrierutak – fogyatékosággal élő emberek lehetséges karrierútja

Macbinji Vincent Otieno doktorandusz (ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Neveléstudományi Doktori Iskola) (angolul): Autism: Life Quality of Children with Autism and Their Families: Different Needs and Possibilities in the Field of Service in Kenya

Vissi Tímea doktorandusz (Semmelweis Egyetem Pető András Kar): A pszicho-emocionális fogyatékosítás megjelenése magyar és norvég nemzetiségű fogyatékosokkal élő személyek élettörténet interjúiban

7. Interkulturális Pszichológiai és Pedagógia

Szekcióelnök: Prof. habil. Nguyen Luu Lan Anh PhD (ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar)

Dr. Horváth Zsuzsanna PhD (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar): Kiscsoportok működése mozgás- és táncterápiás munkában – fogyatékosokkal élő fiatalokból álló csoportokban

Dr. Lendvai Lilla PhD (ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar), Svastics Carmen doktorandusz (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar), Prof. habil. Nguyen Luu Lan Anh PhD (ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar): “Itt van egy férfi. Nem vak, egy férfi.” – Látássérült férfiak maszkulinitással kapcsolatos attitűdje és saját tapasztalatai

Márton Gábor Csaba (MÁSzínház // AppArt Egyesület): Elfogadás, partnerség, közösség, élmény, színház – az inklúzió kulcsai a MÁSzínházban

8. Épségizmus az oktatásban (angol nyelvű szekció tolmácsolás nélkül)

Szekcióelnökök: Dr. Flamich Mária Magdolna PhD (Miskolci Egyetem) és Dr. Hoffmann Mária Rita PhD (ETE Bölcsészettudományi Kar)

Dr. Anabel Moriña PhD, Gilda Biagiotti doktorandusz (University of Seville): Inkluzív oktatás és fogyatékoság a felsőoktatásban

Dr. Hoffmann Mária Rita PhD (ELTE BTK), Dr. Gombás Judit PhD (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar), Dr. Flamich Mária Magdolna PhD (Miskolci Egyetem): Az épségizmuson túl — a létezés narratívái

Tószegi Zsófia Julia, doktorandusz (Pécsi Tudományegyetem): Az épségizmusból adódó felsőoktatási kihívások: kiállás a hallgatói sokszínűség és neurodiverzitás értéként való kezeléséért

16.30- Vitaindító előadás II.

17.30 Prof. Dr. Lennard Davis PhD (University of Illinois at Chicago): Fogyatékoságtudomány a 21. században. Identitások, szegénység és társadalmi igazságosság

17.30- A konferencia zárása

17.40

Vitaindító előadás I.

PETRI GÁBOR több mint 20 éve aktív fogyatékos emberek szervezeteiben itthon és nemzetközi szinten. Ügyvezetőként az Autisták Országos Szövetsége élén az Országos Autizmus Stratégia kezdeményezője és megírásának egyik vezetője volt a 2000-es évek végén. Brüsszelben néhány évig pszichiátriai érdekvédelemben dolgozott. 2013 óta az Európai Fogyatékosügyi Fórum kuratóriumi tagja. 2019-ben a University of Kent (Canterbury) Tizard Centre-ben szerzett doktori fokozatot. Jelenleg Budapesten él, a MEOSZ munkatársa, valamint a TÁRKI "A fogyatékos emberek kirekesztésének változó és új mechanizmusai" c. projektjének kutatója. Társszerkesztőként (Stephen Meyers-szel és Megan McCloskey-val) jegyzett angol nyelvű tanulmánykötete az emberi jogok fogyatékosügyet érintő hierarchiáiról 2022 végére várható a Routledge nemzetközi kiadónál.

GABOR PETRI has worked for over 20 years at various disability organisations. Between 2007-2010, he led the work on the National Autism Strategy, the first comprehensive strategy on autism policies in Hungary. Between 2010 and 2014, he worked as human rights officer at Mental Health Europe, Brussels. Since 2013, he has been a Board member of the European Disability Forum. He received his PhD at the University of Kent, Tizard Centre in 2019 where he researched autism and intellectual disability advocacy. Currently, Gabor works at the National Federation of Organisations of People with a Physical Disability in Budapest, and is also a researcher at TÁRKI, studying 'changing and new mechanisms of marginalisation' of disabled people in Hungary. His co-edited book on hierarchies of disability human rights is expected to be published by Routledge in late-2022 (co-editors Stephen Meyers and Megan McCloskey).

Petri Gábor, PhD

Tizard Centre, University of Kent, Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége

---

Petri Gábor: Mit (nem) adott nekünk a fogyatékosággal élő emberek társadalmi mozgalma? Perspektívák és hierarchiák a poszt szocialista Magyarországon

Absztrakt

A másik oldalon ezzel szemben, és ezt kiegészítve áll a fejlődést vitató állandóság és elkeseredettség története, amely kételkedve kérdezi: vajon tényleg ezekért a változásokért küzdöttek a mozgalom tagjai 1990 óta? Hiszen Magyarországon a fogyatékos emberek és családjaik tömegei ma is izoláltan, a szegénységi küszöbön élnek; csak az érintettek töredékét támogatják szociális szolgáltatások; az intézetben élők száma alig változik; az akadálymentesített épített környezet pedig az elköltött euromilliók ellenére továbbra is inkább csak távoli ideál, mintsem tapasztalható valóság.

A fogyatékoságügyről ma Magyarországon két, egymásnak ellentmondó, de egymást erősítő történet él. Az egyikben a rendszerváltás óta eltelt 31 év története fejlődésként, fejlődési lépések sorozataként jelenik meg. Ilyen „lépés” például az 1998-as esélyegyenlőségi törvény és az ENSZ fogyatékosügyi egyezményének 2007-es ratifikálása. Ezek az egyszerre jogi és szimbolikus változások egykor új „érát” ígértek. Mögöttük felsejlenek a fogyatékos emberek hazai és nemzetközi szervezetei, amelyek büszkén vállalják, hogy küzdöttek ezekért a változásokért. Ez a fejlődéstörténet rokona a „felzárkózás” régióinkban domináns politikai üzenetének.

A két ellentétes történet egyik metszéspontjában a fogyatékos emberek érdekeit képviselő érdekvédelmi (és egykor: politikai) mozgalom áll – amely egyben egy hasznos perspektívát is ad annak vizsgálatára is, hogy az a bizonyos pohár félig tele van vagy félig üres inkább.

Előadásomban példákat hozok mindkét történet igazára, építve a TÁRKI-nál végzett kutatásunk első eredményeire, egyben keresve a mélyreható átalakulás és fejlődés

közvetlen akadályait. Saját doktori és egy folyamatban lévő nemzetközi kutatásomból merítve elemzem a hazai és nemzetközi fogyatékos érdekvédelmi mozgalom „ökológiáját”: a mozgalom szereplőit, stratégiai repertoárját, tipizálhatóságát, belső rendjét és – globális és lokális – kényszerítő körülményeit. Kitérek arra, miképp befolyásolja a területet Magyarország globálisan elfoglalt félperifériás pozíciója, az államszocialista múlt és a neoliberális jelen. Érintem végül a nyelv, a tudás, az anyagi források (jövedelem, szponzorok) és (belső és külső) hierarchiák szerepét. Célom nem végérvényes válaszok adása, hanem inkább olyan új szempontok keresése, amelyek mind a fejlődés, mind az állandóság történetét zárójelbe tehetik.

Szekcióelőadások
(Program szerinti sorrendben)

1. Mad Studies

Prof. Dr. Jean Pierre Wilken, PhD

CARe Network, Utrecht Egyetem

Jean Pierre Wilken: Recovery-focussed care and the CARe Model

KEYWORDS: Recovery, Mental Health Care, Relational Care

Abstract

In this presentation the CARe model will be presented. This is an evidence-based approach which is aimed at supporting personal recovery process of people with mental health problems. The CARe model is based on principles of relational care, open dialogue empowerment and social inclusion.

Dirk Den Hollander

Tom Heywegen

Nei Skoen Felépülés alapú önsegítő közösség

Tom Heywegen & Dirk den Hollander: New ways to recovery

KEYWORDS: recovery, self help, stigma free

Abstract

Tom Heywegen and Dirk den Hollander are co founders of Nei Skoen: Recovery Learning Community in Helmond (Holland). It is a stigma free meeting space with two pillars: the traditions from the self help groups and the traditions of the CARE approach/

Tom and Dirk will show you how Nei Skoen looks like and share experiences about how to create an initiative like that and how to keep it 'flowing'.

Babarczy EszterPhD

Búra alapító

Babarczy Eszter: Community help and peer support website

KEYWORDS: peer support, anti-stigma, community help, online support

Abstract

Búra is a webpage based community and educational resource for people living with psychiatric/mental disorders and difficulties as well as their loved ones. It has been in operation since 2001 and draws around 200k visitors a year from all over Hungary and Europe. It offers Hungarian language resources on mental health, diagnoses and medications and various social media tools (blogs, forums, etc) for registered users.

Gallai István

Ébredések Alapítvány, Hanghalló Csoport

Gallai István: A Hanghalló (HH) Önségítő Csoport - Van felépülés a skizofréniából

KULCSSZAVAK: Felépülés, Skizofrénia, Hanghalló Önségítő Csoportok, Hanghalló Módszer, Ébredések Alapítvány, Közösségi pszichiátria

Absztrakt

Az előadás a Hanghalló Módszerről (HH) és a Hanghallók Magyarországi Csoportjairól szól, ahol lehetőség van a skizofréniából való felépülésre. Ezek a csoportok tökéletesen illeszkednek a közösségi pszichiátriába (nem csak) (Ébredések Alapítvány), ez egyfajta terápia. A Hanghalló Csoportok magyarországi megalakulása 2012-ben kezdődött. Mi voltunk az elsők, akik ezt a módszert alkalmazták. Azóta országszerte több mint 500 csoporttalálkozó volt. Már körülbelül 6-700 sorstárssal találkoztunk. És a következtetés, tapasztalatok azt mutatják, hogy a csoportok/módszer nagyon hatékony és nagyon népszerű. A HH módszer egy "új", bizonyítékokon alapuló megközelítés a skizofrénia kezelésére. A HH Csoportokban támogatjuk egymást a gyógyulási folyamatban, és megpróbálunk megoldást találni az életproblémáinkra, megtalálni a hangjaink szimbolikus jelentését, üzeneteit és bármilyen tünetét is. Ezek rámutatnak a traumatikus életeseményeinkre, amit fel kell dolgozni. Van egy hely, ahol megoszthatjuk a hangjainkat, tüneteinket! És megtaláljuk a választ! A két csoportvezető skizofréniából felépült felhasználók, tapasztalati szakértők. Egyikük pedig kísérő szakértő.

Gallai István: Hearing Voices (HV) Selfhelp Group - There is recovery from schizophrenia

KEYWORDS: Recovery, Schizophrenia, HV Self-help Groups, HV Method, Awakenings Foundation, Community psychiatry

Abstract

This presentation will be about the Hearing Voices Method (HV) and Hearing Voices Groups in Hungary where recovery from schizophrenia is possible. These groups are fit in the community psychiatry (not only) (Awakenings Foundation) perfectly, it is a kind of therapy. The formation of Hearing Voices Groups in Hungary started in 2012. We were the first to use this method. Since then we held more than 500 group meetings all around the country. We met around 6-700 fellow mates already. And the conclusion, experiences show that the groups/method are very effective and very popular. The HV method is a „new” evidence-based approach to treat schizophrenia. In the HV Groups we support each other in the recovery process and trying to find solutions to our life problems and also find the symbolic meanings, messages of our voices and of any kind of symptoms. These are pointing to our traumatic life-events what needs to be processed. There is a place where we can share our voices, symptoms! And we find the answer! The two group leaders are recovered users from schizophrenia, experts by experience. One of them is an expert by accompaniment.

2. Multidisciplinary Innovation for Social Change

Katri-Liis Lepik, PhD

Tallinn University

Katri-Liis Lepik: Fostering Social Enterprise through Higher Education

KEYWORDS: social entrepreneurship, master's program, social enterprise, people with disabilities

Abstract

The purpose of this presentation is to introduce a social enterprise program in a higher education institution as an example of project-based learning helping students to engage in planning and delivering societal interventions. Social enterprise related programs are an emerging trend. The aim of this program is to support students to start and run their own social enterprises. The presentation will showcase a journey of a student-led social enterprise illustrating the development journey that the social entrepreneurship master program provides for the students. The social enterprise provides employment opportunities with disadvantaged and disabled people via a job platform. The social entrepreneurship program's advantages and limits are presented in the context of the entrepreneurial journey.

Teresa Franqueira, PhD

University of Aveiro

Teresa Franqueira: The power of Design for Social Innovation...and beyond

KEYWORDS: Design, Social Innovation, New wave of eco-social innovation.

Abstract

In just one decade, new societal realities have emerged and design has strived to keep up with them. In that context, it has enabled the emergence of technological and then social and cultural innovations.

Design for social innovation and design for sustainability usually walk hand in hand. But design for social innovation differs from design for sustainability in the sense that the later tends to have a more technical approach to the intervention and construction of the artificial world, whilst the first tends to have a more “liquid” and enabling intervention in the way people organize and are called to act on behalf of a common well-being.

If we take a closer look at some cases of social innovation developed by Desis Network (Design for Social Innovation and Sustainability) and other communities, we can see they have positive and enduring side effects and even a regenerative principle at its core, mainly in urban areas.

Some of the bottom-up climate change movements must be supported by the community of designers with the same energy and drive that have led their interventions in the areas of social innovation. The design community must pull together and embrace a leadership role, both through knowledge and practice, to find solutions that will help regenerate the planet.

**O'Sullivan, Shane: Impacts of social farming for individuals with an intellectual disability
in Ireland**

KEYWORDS: Social Farming; Ireland; Intellectual Disability; Acquired Brain Injury

Abstract

Social farming is a therapeutic use of farming practices and landscapes on part or all of a working farm to provide health, social or educational supports to a small number of people at risk of social exclusion (due to disability ill-health, age, addiction, crime) in a supervised, facilitated structured programme of farming related activities involving livestock, horticulture, crops, machinery and / or woodland (Bragg and Atkins (2016); Care Farming UK (2016); Di Iacovo and O'Connor (2009); and SoFAB (2014)). Each year, Department of Agriculture, Food and the Marine's Rural Innovation and Development Fund supports a number of initiatives in Ireland to promote and develop social farming projects in rural areas. The Kerry Social Farming project is one prominent example as it supports individuals with an intellectual disability or an acquired brain injury. This project seeks to offer a choice to people with disabilities to engage with farm families and the community in meeting their personal development goals. This paper will analyse the physical health; mental health; educational; and social benefits of social farming for both participants and farmers in rural Co. Kerry. Furthermore, this paper will provide suggestions on how to further enhance the roll-out of social farming, specifically for promoting social inclusion; and empowering individuals with a disability.

3. Szolgáltatási rendszerek és innovációk

Svastics Carmen, doktorandusz

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Csillag Sára, PhD

Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar

Győri Zsuzsanna, PhD

Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar

Hidegh Anna Laura, PhD

Budapesti Corvinus Egyetem, Vezetéstudományi Intézet

**Svastics Carmen, Csillag Sára, Győri Zsuzsanna & Hidegh Anna Laura: Identitások
találkozása: fogyatékoság és vállalkozás**

KULCSSZAVAK: interszekcionalitás, kisebbségi vállalkozók, fogyatékoság, identitásmunka, kvalitatív interjú

Absztrakt

A társadalmi kategóriák okozta hátrányok és előnyök kölcsönhatásainak feltárása és megértése érdekében egyre nagyobb az érdeklődés az interszekcionális megközelítésű kutatások iránt (Collins, 2020; Crenshaw, 1991). A feminista elméletekből induló megközelítés nemcsak azt kutatja, hogy az ún. marginalizált identitáskategóriák (nem, kor, osztály, szexuális orientáció, etnicitás vagy fogyatékoság) hogyan reprodukálják a társadalmi egyenlőtlenségeket (Acker, 2006), hanem kiterjed egyéb, privilegizáltak számító identitások (fehérség, Globális Észak, vállalkozás) vizsgálatára is (Barrett & Vershinina, 2017; Essers & Benschop, 2009).

Bár folyamatosan nő a vállalkozói létet egyéb, hátrányos helyzetű identitások kölcsönhatásában vizsgáló kutatások száma, úgy tűnik, hogy a fogyatékosággal élő emberek még mindig egy „elfelejtett kisebbség” ezen a területen (Cooney, 2008). Ugyanakkor számos tanulmány hívja fel a figyelmet a téma fontosságára (Jammaers & Zanoni, 2020). Kutatásunkban arra voltunk kíváncsiak, hogy a fogyatékosággal élő vállalkozók hogyan építik fel a másság kategóriáit identitásmunkájuk során a vállalkozás, a fogyatékoság és a nemek kereszteződésében. Kvalitatív megközelítésű

vizsgálatunkban félig strukturált interjút folytattunk 29 fogyatékossgal élő vállalkozóval (21 férfi és 8 nő) 2018 és 2020 közt. Mintánkban a szakirodalommal összhangban domináltak a látássérült és a mozgássérült vállalkozók. A vállalkozások számos területre kiterjednek: informatika, kereskedelem, rendezvényszervezés, mezőgazdaság, építőipar, reklám, ruhaipar stb.

Az eredmények három egymást átfedő stratégiát tártak fel: 1) A zárójelezés keretében a fogyatékossgal jelentősége csökken és a vállalkozás során megoldásra váró feladattá alakul. 2) A kibékítés során a fogyatékossgal olyan erőforrássá válik, ami a vállalkozás szakmai hátterét (hitelesség, tapasztalat), vagy a szükséges készségeket (megküzdés, asszertivitás) biztosítja, ezáltal üzleti haszonként is realizálódik. 3) Az elhanyagolás stratégiája akkor fordul elő, ha az illető nem kíván elköteleződni a vállalkozói életpálya és identitás mellett (pl. kényszervállalkozó). A fogyatékossgal élő vállalkozók identitásmunkájában a domináns vállalkozói diskurzusra mind az épségizmus, mind a hegemon maszkulinitás jelentősen hatott, ugyanakkor a pozitív identitások kialakításában a másoktól való elhatárolódást (othering) is alkalmazták, ami inkább reprodukálta a hatalommal terhelt társadalmi különbségeket.

Svastics Carmen, Csillag Sára, Gyóri Zsuzsanna & Hidegh Anna Laura: Identities at the Crossroads: Disability, Gender and Entrepreneurship

KEYWORDS: intersectionality, minority entrepreneurs, disability, identity work, qualitative interview

Abstract

To understand the interactions between social categories, there is growing interest in intersectional research (Collins, 2020; Crenshaw, 1991). Intersectionality starting from feminist theories, not only seeks to explain how marginalized identity categories (gender, age, class, sexual orientation, ethnicity or disability) reproduce social inequalities (Acker, 2006), but also include the study of so-called privileged identities (whiteness, Global North, entrepreneurship) (Barrett & Vershinina, 2017; Essers & Benschop, 2009).

Although the number of studies examining entrepreneurship in the interaction of minority identities continues to increase, it seems that people with disabilities are still a "forgotten minority" in this area (Cooney, 2008). At the same time, several studies highlight the importance of the topic (Jammaers & Zanoni, 2020). In our research, we wanted to see how entrepreneurs with disabilities build up categories of difference in the intersection of entrepreneurship, disability and gender in their identity work. We conducted semi-structured interviews with 29 entrepreneurs with disabilities (21 men and 8 women) between 2018 and 2020. The sample consisted mostly of entrepreneurs with visual and physical impairments, in accordance with the literature. Businesses cover a wide range of areas: ICT, commerce, event management, agriculture, construction, advertising, clothing, etc.

The results revealed three strategies: 1) Bracketing reduces the importance of disability and transforms it into a business task to be solved. 2) While negotiating disability, it may become a resource providing the professional background of the enterprise (credibility, experience) or the necessary skills (coping, assertiveness). 3) Neglect occurs when the person does not wish to commit to an entrepreneurial career and identity (e.g., forced contractor). The hegemonic discourses of ableism and masculinity both influenced the identity work of entrepreneurs with disabilities. At the same time, in the development of positive identities, distancing oneself from others (othering) has also been used, which reproduces the social differences of power.

Laki Ildikó, PhD

Milton Friedman Egyetem

Laki Ildikó: Napjaink kihívásai – értékrend különbségek – társadalmi különbségek

KULCSSZAVAK: társadalmi és szociális különbségek, értékrendbeli változás, fogyatékoság és társadalom,

Absztrakt

Előadásomban korunk társadalmi kihívásairól; az értékrendbeli és társadalmi különbségekről kívánok áttekintést adni. E keretek közé ékelődik be a fogyatékosággal élő emberek társadalmi integrációjának kérdése, mely sok esetben mintegy különálló feladatként jelenik meg a közösségek oldaláról, a társadalom intézményei részéről.

A kérdésfelvetésben az előadás vonalát az a gondolati kör alkotja, amelyben bemutatásra kerül korunk társadalma, elhelyezve az érintett csoportot, közösséget. Itt különösen fontos szempontot jelent az a kérdés, hogy a többség és kisebbség viszonya a társadalmi szintéren milyen mutatók mentén működik, milyen közösségi dilemmák jelennek meg és ezek esetenként értékrendbeli különbséget generálnak-e.

Az előadás utolsó egységében összefoglalásra kerülnek azok a kihívások, amelyekkel a fogyatékosággal élő emberekként szembesülnek – legyen az mindennapi vagy eseményszerű, illetve azok az értékrendbeli különbségek is összegyűjtésre kerülnek, amelyek meghatározóak a csoport társadalmi életbe történő teljes körű belépéséhez, úgyszólván fogalmazhatjuk az integráció megvalósulásához.

Laki Ildikó: "Today's Challenges - Value Differences - Social Differences"

KEYWORDS: value and social differences, people with disabilities, integration, social differences

Abstract

In my presentation on the social challenges of our time. I would like to give an overview of the differences in values and society. Within this framework, the issue of the social integration of people with disabilities is wedged in, which in many cases appears as a separate task on the part of the communities, on the part of the institutions of society.

In the question, in the line of the presentation is the circle of thought in which the society of our time is presented, placing the affected group and community. A particularly important aspect here is the question of what indicators the relationship between the majority and the minority operates in the social arena, what the community dilemma arises and whether these sometimes generate differences in values.

The last unit of the presentation summarizes the challenges faced by people with disabilities - whether everyday or event-like, as well as the differences in values that are crucial for the group's full integration into the social life.

Nyitrai Imre, doktorandusz

Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közzolgálati Kar

Nyitrai Imre: Innovációs lehetőségek a magyarországi szociális szolgáltatási rendszerben

KULCSSZAVAK: szociális szolgáltatások, innováció, változásmenedzsment, diagnózis alapú segítség

Absztrakt

Előadásomban a magyarországi szociális szolgáltatási rendszer innovációs lehetőségeit vizsgálom meg. Bemutatom azokat az alapokat, amelyekre épülve a szolgáltatások megújítási útjai végigjárhatóak lehetnek. Kutatásokra hivatkozva bemutatom, hogy az innovációk alapjai a szociális szakma stakeholderei és vezetői.

A megújulás érdekében kiemelt figyelmet kell szentelni a változások menedzselésére és a szemléletformálásra. Nehézséget jelent azonban, hogy a vizsgált kérdéshez kapcsolódó fogalomkörök, fogalomhasználat, a szolgáltatási struktúra jelenlegi felépítése nem alkalmas az azonos szempontú elemzésre. Fontos tehát a szociális szolgáltatásokra vonatkozó szabályozók és keretrendszerek vizsgálata.

A szociális szabályozás rendszere rendkívül alapos, behatároló, rugalmasságra kevés lehetőséget adó halmazt mutat. Hiányoznak az egyes szolgáltatási szintek és szolgáltatási típusok közötti átmenetek, a kiegészítőlegességet, kiegészítőlegességet (szubszidiaritás) szolgáló lehetőségek, nem látható a rendszer egymásra épülő, fokozatosságot nyújtani képes jellege. Ez akadály a organikusan innovációnak is. A szükségletközpontúság azonban a rendszerben több ponton is megtalálható, amely alapot ad a közös kiinduló pont meghatározására és egy egységes, követhető, mérhető hatékonyságot szolgáló diagnózis alapú törekvésnek.

A szükségletalapú diagnózisokra építő segítő tevékenységek, valamint a szolgáltatási elemek rugalmas és átjárható rendszerének kialakítása lehetőséget nyújthat gyorsabb és hatékonyabb innovációk megvalósítására.

Az elmúlt másfél év aktualitása kapcsán, egy kutatás eredményeire támaszkodva bemutatom, hogy a szociális szolgáltatások képesek a gyors innovációra is, hiszen a pandémia elleni védekezés során erre számos példát láthattunk. A szociális szféra egyik legnagyobb innovációs próbatétele volt a világjárvány, amelyet mai tudásunk szerint a szolgáltatások megfelelően teljesítették is.

Nyitrai Imre: Opportunities for innovation in the hungarian social service system

KEYWORDS: social services, innovation, change management, diagnosis-based care

Abstract

In my presentation I examine the innovation possibilities of the hungarian social servicesystem. I present the foundations on which service renewal paths can be traversed. Referring to research, I show that the foundations of innovation are the stakes and leaders of the social profession.

In order to innovate, special attention must be paid to managing change and shaping attitudes. However, it is difficult that the concepts related to the examined issue, the use of concepts, and the current structure of the service structure are not suitable for the same aspect analysis. It is therefore important to examine the regulations and frameworks for social services.

The system of social regulation shows an extremely thorough, restrictive set with little scope for flexibility. There are no transitions between different service levels and types of services, opportunities for complementarity, auxiliary (subsidiarity), and the overlapping, gradual nature of the system is not transparent. It is also an obstacle to organic innovation. However, the focus on needs can be found in several points in the system, which provides a basis for defining a common starting point and an unified, traceable, measurable efficiency-based diagnosis-based endeavor.

Supportive activities based on needs-based diagnoses and the development of a flexible and interoperable system of service elements can provide opportunities for faster and more efficient innovations.

In connection with the topicality of the last years (COVID-19), based on the results of a research, I show that social services are also capable of rapid innovation, as we have seen many examples of this in the fight against a pandemic. One of the biggest innovation challenges in the social sphere was the pandemic, which, to the best of our knowledge, has been adequately performed by social services (primarily in the LTC).

Kondor Zsuzsa, PhD

Billédi Katalin, PhD

Cserti-Szauer Csilla, doktorandusz

Dr. habil. Papp Gabriella

Dr. habil. Perlusz Andrea

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

**Kondor Zsuzsa, Billédi Katalin, Cserti-Szauer Csilla, Papp Gabriella & Perlusz Andrea:
Pályaorientációs intervenció lehetőségei hátrányos helyzetű gyermekek életpálya- és
jövőtervezésében**

KULCSSZAVAK: pályaorientáció, életpálya-tervezés, önismeret, hátrányos helyzetű tanulók

Absztrakt

Kutatásunk célja volt annak feltárása, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megye egy kistérségében hogyan valósul meg a hátrányos helyzetű gyermekek pályaorientációja, valamint az eredményekre építve egy célzott multidiszciplináris intervenció.

Feltáró kvalitatív kutatásunk során vizsgáltuk a kistérség négy települése és vonzáskörzete oktatási, pályaorientációs és munkaerőpiaci szolgáltatásainak működését a hátrányos helyzetű gyermekek pályaorientációjának támogatására fókuszálva. Félig strukturált interjú készült a települések polgármestereivel, oktatási intézmények igazgatóival, pedagógusaival, egy óvodai-iskolai szociális munkással és a Pedagógiai Szakszolgálat pályaválasztási tanácsadójával. A kvalitatív tartalomelemzést ezen átiratok alapján végeztük (Szokolszky, 2004).

Eredményeinkre alapozva a pályaorientációs intervenciót egy iskolai tevékenységet támogató gyermekprogramban valósítottunk meg. A program hátrányos helyzetű gyermekeknek nyújt fejlesztést. A gyermekprogramban alapoztuk meg a pályaorientációs támogatás beépülését és a kistérségben a pályaorientációval foglalkozó szereplők hálózatos működését. Komplex módszertani csomag került kidolgozásra és

tesztelésre 4 fő 12-13 éves gyermek bevonásával, melyhez a program munkatársai szakmai támogatást kaptak workshopok formájában.

A kutatási-fejlesztési program modellként szolgálhat a hátrányos helyzetű tanulók pályorientációs támogatása területén. Eszközt ad a helyi szereplők hálózatosodásának elősegítéséhez, valamint a diákok életpályájának támogatásához.

**Kondor Zsuzsa, Billédi Katalin, Cserti-Szauer Csilla, Papp Gabriella & Perlusz Andrea:
Career guidance possibilities in the career and future planning interventions for
disadvantaged children**

KEYWORDS: career guidance, career planning, self-awareness, disadvantaged students

Abstract

The aim of our research was to explore the career guidance possibilities of disadvantaged children in a sub-region of Borsod-Abaúj-Zemplén county as well as to build a targeted multidisciplinary intervention on the results.

In our exploratory qualitative research, we examined the functioning of educational, career guidance and labour market services in four settlements and their catchment area, focusing on the possibilities for disadvantaged children. Semi-structured interviews were conducted with mayors of municipalities, directors of educational institutions, teachers, a social worker from a nursery school and a career guidance counsellor from the Pedagogical Service. Qualitative content analysis was carried out on the basis of these transcripts (Szokolszky, 2004).

Based on our results, we implemented a career guidance intervention in a children's programme which supports school activities. The programme provides development for disadvantaged children. We co-worked with the children's program to include career guidance to their activities and to enrich the networking of career guidance actors in the sub-region. A complex methodological package was developed and tested with four children aged 12-13 years. We also supported the professionals and the volunteers of the children's program in launching the package.

Our research & development program could serve as a model for career guidance support for disadvantaged students. It provides a tool of networking for local actors and support for students in planning and developing their careers.

dr. Juhász Péter, doktorandusz

Semmelweis Egyetem Szociális Vezetőképző Tudásközpont

Juhász Péter: Függetlenség és pluralitás – a fogyatékosügyei ENSZ-egyezmény végrehajtásának néhány alapveti kérdése

KULCSSZAVAK: ENSZ-Egyezmény, nemzeti végrehajtás, jogi szabályozás, participáció, függetlenség

Absztrakt

A Fogyatékosügyei ENSZ-Egyezménynek a nemzeti szintű végrehajtásra vonatkozó cikke elsősorban technikainak tűnő rendelkezéseket tartalmaz. Közelebbről megvizsgálva azonban olyan alapveti kérdéseket nyitnak meg, mint a végrehajtásban közreműködő szervezetek függetlensége, ezek egymáshoz való viszonya és együttműködése, vagy a civil szervezeteknek a végrehajtásban betöltött pozíciója. Az előadás mindezeket keresztül végső soron arra keresi a választ, hogy az Egyezmény miként válhat élő jogfejlesztő eszközzé, és hogyan nyújthat többet, mint a generális emberi jogi egyezmények.

Juhász Péter: Independence and pluralism - some fundamental aspects of the implementation of the UN CRPD

KEYWORDS: CRPD, national implementation, legislation, participation, independence

Abstract

The article of the UN CRPD on national implementation and monitoring contains elements that seem to be mainly technical. However, if we take a closer look, it opens up fundamental questions such as the independence of the organizations involved in implementation, their connection and cooperation with each other, or the position of NGOs in this process. Through all of this, the presentation seeks to answer how the

Convention can become a living instrument to develop the state parties legislation and how it can be more effective than general human rights conventions.

4. Diszciplínák találkozása

Berzsenyi Emese, PhD

Budapesti Műszaki Egyetem Gazdaságtudományi Kar

Loványi Eszter, PhD

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Berzsenyi Emese & Loványi Eszter: Németül tanulni hallássérüléssel? A participatív módszertan segít!

KULCSSZAVAK: esélyegyenlőség a felsőoktatásban, idegennyelvtanulás hallássérüléssel, participatív módszertan

Absztrakt

A fogyatékoságtudomány új, inkluzív megközelítései támogatják a fogyatékos és nem fogyatékos partnerek közös munkáját. A fogyatékos emberek érdemben részt vehetnek az életüket befolyásoló felmérésekben, döntéshozatalokban, módszertanok kidolgozásában és fejlesztésekben. Így jobban hasznosulhat az a nyilvánvaló tény, hogy ők a saját életük szakértői.

Az előadás elsősorban személyes beszámoló: a szerzők közösen átélt tapasztalataikon keresztül szeretnék bemutatni, hogy a participatív szemléletmód olyan tanulási helyzetekben is hatékony lehet, melyekhez még nem állnak rendelkezésünkre jó gyakorlatok, precedensek, kiforrott módszerek. Erre példa az esettanulmányunk is, amikor – a jogszabályváltozásból eredően – a hallássérült előadó számára a doktori fokozatszerzési eljárás megindításához szükségessé vált egy (német) lektorátusi nyelvvizsga letétele is. Tapasztalathányra hivatkozva több megkérdezett németnyelvtanár is visszautasította a közös tanulást. Így, amikor a gyógypedagógus-szociológus hallássérült doktorjelölt és német fordításokkal sokat foglalkozó, fogyatékoságtudomány területén jártas szakember útjai egymást keresztezték, nem maradt más lehetőségük, mint újfajta tanulási módszerek kialakítása – a korábban már kipróbált tanulási metódusok bázisán. Arra jutottak, hogy a participatív módszertan és a rugalmasság együtt az egyéni adottságok még jobb érvényesülését teszi lehetővé. A feladat speciális volta, a cél és a rendelkezésre álló korlátos idő határozta meg a

hatékony „tanár-diák” együttműködés újszerű szabályait. Az előadás bemutatja azt is, hogy mit jelentett a gyakorlatban a részvételi alapú munka, melynek eredményeként hat hónap alatt sikerült a lektorátusi nyelvvizsgára való felkészítés illetve felkészülés.

Berzsenyi Emese & Loványi Eszter: Learning a foreign language with hearing loss?

Participatory methods may help.

KEYWORDS: equality in access to higher education, learning a foreign with hearing loss, participatory methods

Abstract

The new, inclusive approaches of disability studies support the joint work of disabled and non-disabled people. Disabled people may participate meaningfully in the assessments, decision-making, formulation of methodologies and developments that affect their lives. By doing so, the obvious fact that they are the experts of their own lives can be utilized more.

The lecture is primarily a personal account: the authors would like to demonstrate through their common experiences that the participatory approach can be effective in learning situations for which there are no good practices, precedents and perfected methods available. Our study is also an example of this, when – due to a legislative amendment – the hearing impaired lecturer was required to take a lecturer’s language exam (in German) to initiate the doctoral degree procedure. On the grounds of lack of experience, several inquired teachers of German refused to study together. Therefore, when the paths of the hearing impaired remedial teacher-sociologist doctoral candidate and the expert with experience in the field of disability studies who has dealt with a lot of German translations, crossed each other, there was no other possibility, but to develop new learning methods – based on the previously tried learning methods. They have concluded that the participatory methods and flexibility together allows the even better emergence of the individual characteristics. The novel rules of the effective “teacher-student” cooperation were determined by the special nature of the task, the goal and the limited time available. The lecture also demonstrates what participation-

based work meant in practice, as a result of which, the preparation for the lecturer's language exam was successful in six months.

Berzsenyi Emese, PhD

Budapesti Műszaki Egyetem Gazdaságtudományi Kar

Berzsenyi Emese: A történelem kulturális hasadásainak és társadalmi fordulópontjainak hatásai a fogyatékos személyek életére – a középkor és a kora újkor időszaka

KULCSSZAVAK: fogyatékoságtörténet, társadalmi és kulturális változások, vallási tanítások, középkor, kora újkor

Absztrakt

Ragaszkodva a fogyatékoságtörténet, az összehasonlító vallástörténet és a neveléstörténet interdiszciplináris rendszeréhez, szeretné e munka is tovább vinni a „Kiválasztott vagy megbélyegzett? – Tanítások a fogyatékoságról: a zsidóság, a kereszténység és az iszlám szent könyvei szerint” című monográfiámban tárgyalt kutatást. Ez esetben az ábrahámiai vallások területi hódításait követve vizsgálandó a középkor és kora újkor fogyatékoságtörténete. Első sorban Európára és a Közel-Keletre fókuszálva, de megengedve a kitekintés lehetőségét távolabbi civilizációk felé is.

A fogyatékos személyek mindenkor külön feladatot jelentettek egy társadalom úgy makró, mint mikró szintjein egyaránt.

Jelen előadásomban a klimatikus változások társadalmi hatásaira szeretnék kicsit részletesebben kitérni a középkor és kora-újkor időszakában, illetve ennek összetett és meghatározó szerepére az embervilág életében és a fogyatékos személyek megítélésében.

Aktualitását adja e kérdésnek az a visszafordíthatatlan, kulturális és társadalmi szinten is jelentős módosulásokat generáló klimatikus változás, amely napjainkat is jelentősen meghatározza. Ha felkutathatjuk az idáig vezető utat, akkor jelenlegi helyzetünk számos kérdésére is válaszokat fogunk találni, amelyek kétségtelenül további kutatásokat igényelnek majd, azonban közelebb visznek a megértéshez és ezzel a megoldáshoz, vagy legalább a megoldást kereső elfogadáshoz.

Bizonyítottan a társadalmak számára kedvezőbb időszakok elfogadóbb, míg a nehezebb korszakok ellenségesebb világot teremtettek a fogyatékos személyek számára. Azonban az elfogadó és megértő hozzáállás kialakításához mindig sokkal hosszabb időre és nagyobb erőfeszítésre volt szükség, míg az elutasítás és kirekesztés rövid úton talált követőkre.

Legmeghatározóbb irány a fogyatékos személyekre ható vallástörténeti dimenzió, hiszen a szekularizáció előtt alapvetően ez határozta meg az emberek egymáshoz, a világhoz és a transzcendenshez való viszonyát. Tehát a vallások és egyházaik tanításain keresztül, ezek átfogó ismeretében lehet csak vizsgálni e korszakot és utóhatásait.

Irodalom

Behringer, Wolfgang (2017): A klíma kultúrtörténete – A jégkorszaktól a globális felmelegedésig. Corvina Kiadó, Budapest. ISBN 9789631364309

Schubert, Ernst (2019): Alltag im Mittelalter. WGB-Theiss, Darmstadt, Deutschland. ISBN 9783806239126

Nagyné Nyikes Natália: A diszlexiás nyelvtanulók idegen nyelvi szorongásának csökkentése

KULCSSZAVAK: többségi általános iskolai osztályok, diszlexiás tanulók; szorongó diszlexiás tanulók tanítása, szorongáscsökkentő stratégiák tanítása

Absztrakt

Előadásom egy olyan empirikus vizsgálat eredményeit mutatja be, amelynek tárgya az angol nyelvtanárok attitűdjeinek és tapasztalatainak feltárása a diszlexiás nyelvtanulók szorongásának kezelésével kapcsolatban. A felmérés része a doktori kutatási projektemnek. A kutatás alapvető célja, hogy azonosítsa azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják a tanárok attitűdjeit és meggyőződéseit a diszlexiás tanulók szorongásának megnyilvánulásával és a szorongás kezelésének módjaival kapcsolatban; továbbá feltárja a tényezők között fennálló összefüggéseket. A kérdőív konstruktumai a szakirodalomból származnak, ezek a szorongó diszlexiás tanulók azonosítása, a diszlexiás tanulók idegen nyelvi szorongásának megnyilvánulásai, a diszlexiás tanulók szorongásának kezelésével kapcsolatos nézetek, a tanítási módszerek, a tanulási környezet és a szorongáscsökkentő stratégiák tanítása. A kutatás célcsoportját azon általános iskolai tanárok képezték, akik általános iskolákban, tagozatos általános iskolákban, valamint összevont általános iskola és gimnáziumi intézményben tanítanak az ország minden táján. Az adatfelvétel keretében 245 sikeres kvantitatív kérdőívet sikerült elérni. A kérdőívek adatainak feldolgozása statisztikai módszerekkel történt. A fő eredményeket röviden összefoglalva elmondható, hogy azok a tanárok, akik felismerik a szorongó diszlexiás tanulókat, és feladatuknak tekintik a diszlexiás tanulók szorongásának csökkentését, pedagógiailag is felkészültek e feladat megoldására. A tanárok napi gyakorlatában a szorongáscsökkentő stratégiák tanítása és alkalmazása egyértelműen hozzájárul a hatékonyabb nyelvoktatás eléréséhez. Ennek megfelelően a kutatásban résztvevő tanárok releváns attitűdjeit leginkább a szorongáscsökkentő stratégiák tanításával kapcsolatos tényezők határozzák meg (M=4,19). Ennek a

viselkedésnek van a legerősebb kapcsolata a diszlexiás diákok szorongásának kezelésével kapcsolatos nézetekkel. ($r = 0,653$; $p < 0,01$). A szorongó diszlexiás tanulók azonosítása szignifikánsan korrelál két konstrukttal a diszlexiás tanulók szorongásának kezeléséről alkotott nézetekkel ($r = 0,626$; $p < 0,01$) és a szorongáscsökkentő stratégiák tanítására irányuló viselkedéssel ($r = 0,483$; $p < 0,01$).

Nagyné Nyikes Natália: Dealing with the foreign language anxiety of dyslexic language learners

KEYWORDS: mainstream classrooms, students with dyslexia; teaching anxious dyslexic students, teaching anxiety-reducing strategies

Abstract

My presentation will introduce an empirical study that presents an overview of English language teachers' attitudes and experience about dealing with the anxiety of dyslexic language learners. The presentation is part of my doctoral research project investigating the main factors that influence teachers' attitude to and perceptions about the signs of anxiety exhibited by their dyslexic learners, ways of dealing with them, and the relationship that exists between the factors. The constructs of the piloted questionnaire are from the literature. These are identification of anxious dyslexic learners, the manifestations of foreign language anxiety of dyslexic learners, views on dealing with dyslexic students' anxiety, teaching methods, learning environment, and teaching anxiety-reducing strategies. The participants are 245 primary school teachers at mainstream primary schools only, primary schools with language or other specialization, and primary and secondary schools from all over Hungary. Data from the questionnaires were analysed via statistical measures. The findings reveal that the participating teachers' perceptions are informed by teaching anxiety-reducing strategies, views on how to deal with dyslexic students' anxiety, identification of anxious dyslexic learners, and the relationship between these constructs. To summarise the main findings, teachers who recognise anxious dyslexic learners and consider it their task to reduce their anxiety are also pedagogically prepared for this task. Teaching and using anxiety-reducing strategies in teachers' daily practice contributes to more

effective language teaching. Teachers agree most with statements related to teaching anxiety-reducing strategies ($M=4.19$). This behaviour has the strongest relationship with views on how to deal with dyslexic students' anxiety ($r=.653$; $p<.0.01$). Identification of anxious dyslexic learners correlates significantly with two constructs: views on dealing with dyslexic students' anxiety ($r=.626$; $p<.0.01$) and teaching anxiety-reducing strategies ($r=.483$; $p<.0.01$).

Andor Csaba, doktorandusz

Belügyminisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkárság, ELTE
Társadalomtudományi Kar Szociológiai Doktori Iskola

Andor Csaba: Találkozások ember és ember között, és a fogyatékoság „helye”

KULCSSZAVAK: fogyatékoság, posztmodern, kapcsolati felfogás, szubjektív élmény, pszichológia

Absztrakt

A posztmodern tudományfelfogásban az „objektív” ténymegállapítások helyett fontos a szubjektum saját felfogása, látásmódja. Ennek szellemében, a szubjektív érzést pusztán jelenségként megragadva arra teszek kísérletet, hogy elhelyezzem a fogyatékoság helyét az ember életében – utóbbiból csak az emberi kapcsolatokra fókuszálva. Ennek során ismertetem a kapcsolatokat befolyásoló tényezőket, miközben csupán jelzem a fogyatékoság tényét – amely elsősorban akkor válik számunkra napi szintű valósággá, amikor emberekkel találkozunk, és ennek élménye megmarad bennünk.

A találkozás értékelését az is befolyásolja, hogy mit értünk fogyatékoságon saját felfogásunk szerint. A fogyatékoságról való tudás birtokában, amely a társas kategorizáció befolyásoló tényezője, hajlamossá válhatunk eltekinteni a kapcsolatok és a másik ember iránti valódi nyitottságtól, és arra, hogy a fogyatékoság-fogalmat az egész embert magyarázó, változatlan tényezőként tekintsük –elmozdulva a fogyatékoság fogalmának alapvetően fluid jellegétől.

Andor Csaba: Encounters between people, a venue for disability

KEYWORDS: disability, postmodern, relational model, subjective experience, psychology

Abstract

In postmodern science, the subject's own perception and vision are important instead of so-called objective statements. In this spirit, by grasping the subjective feeling as a mere phenomenon, I attempt to place disability in the life of the person focusing only on human relationships. In doing so, I will describe the factors that influence relationships, while merely indicating the fact of disability, that becomes a daily reality for us primarily when we meet people and keep the experience.

The evaluation of the encounter is also influenced by our own understanding of what we mean by disability. Nevertheless, with knowledge about disability influencing social categorisation, we can tend to lose genuine openness to relationships and to other people, and to see the concept of disability as an unchanging factor explaining the whole person, thus moving away from the essentially fluid nature of the concept.

**5. Az alapjogi jogalanyiság koncepciója. A
nagykorúak cselekvőképességének korlátozása
Magyarországon**

Dr. Kiss Valéria, PhD

ELTE Állami-és Jogtudományi Kar

Dr. Maléth Anett, doktorandusz

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Kiss Valéria & Maléth Anett: A gondnoksági perek empirikus vizsgálata Magyarországon

KULCSSZAVAK: Helyettes döntéshozatal, gondnokság, támogatott döntéshozatal, esetjogi elemzések

Absztrakt

2019 decemberében indult el a kutatásunk, amelynek témája a nagykorú személyek cselekvőképességének korlátozásával kapcsolatos jogintézmények (gondnokság és támogatott döntéshozatal) működése a gyakorlatban. Ebben a tanulmányban a Bírósági Határozatok

Gyűjteményében közzétett ügyek alapján elemezzük a gondnokság alá helyezésre vonatkozó bírói gyakorlatot. Az új Ptk. elfogadása egyértelműen jelentősen hatott a joggyakorlatra abban a tekintetben, hogy kötelezővé tette az ügycsoportok megjelölését, amelyekre a cselekvőképesség részleges korlátozása vonatkozik. A szabályozási változás szemléletváltást is implicál, vagyis azt, hogy az emberi jogi elvárásokkal összefüggésben a cselekvőképesség korlátozására minél szűkebb körben, csak a legszükségesebb esetekben kerüljön sor. A vizsgált ügyekben kimutatható a Kúria azon törekvése, hogy ezt a szemléletváltást erősítse a bírósági gyakorlatban. A fogyatékos személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (CRPD) szellemisége ugyanakkor nem jelenik meg egyértelműen a bírósági gyakorlatban, a támogatott döntéshozatalt a bíróságok nem tekintik a gondnokság valós alternatívájának. A jogvita érdemi mivoltával kapcsolatban megállapítottuk, hogy a közzétett ügyekben az eljárások viszonylag rövidek, a felsőbbíróságok az ügyek többségében helybenhagyják az alacsonyabb szintű bíróság döntését, és a szakértői vélemény jogi szempontú, kritikus értékelésére sem kerül sor. A vizsgált ügyek többségében nem az érintett jogainak védelme, hanem a gondnokságnak az adott személy jogait korlátozó funkciója nyilvánul meg. A vagyoni

kérdések, a családtagok vagyoni érdekeinek védelme fontos szempont a vizsgált ügyekben. Emellett több olyan ügy volt, amelyben a hatóságokat igyekeztek „védeni” azzal, hogy korlátozták az érintett cselekvőképességét a hatósági és bírósági eljárások indítása tekintetében.

Kiss Valéria & Maléth Anett: An empirical study of actions on custodianship in Hungary

KEYWORDS: Surrogate decision making Custodianship Guardianship Supported decision making Case law analysis Hungary

Abstract

Our research on the operation of legal institutions related to the restriction of the legal capacity of adults (custodianship and supported decision-making) started in December 2019. Our present analysis of case law on custodianship and supported decision-making is based on cases published in the Collection of Court Decisions. The adoption of the new Hungarian Civil Code has clearly had a significant effect on the court decisions, as it made it compulsory to designate the categories of decisions to which a partial restriction on legal capacity applies. However, the change in regulation also implies a change of attitude that is considerably less apparent in the cases. In the context of international human rights expectations, any limitation of legal capacity should be applied as circumspectly as possible, and only in the most necessary cases. In the examined cases, the efforts of the Curia (the Hungarian Supreme Court) to reinforce this change of attitude in court practice may be detected but they are not extensive. At the same time, the spirit of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) is not clearly reflected in court practice, and supported decision-making is not seen by courts as a real alternative to custodianship. Regarding the processes of the analyzed disputes, we found that the procedures in the published cases are relatively short, the higher courts in most cases upholding the decision of the lower courts, and that there is no legal or critical evaluation of any expert opinion. In a number of cases, the dominant function of custodianship is not the protection but the restriction of the rights of the given person and - against its declared goal - it serves to protect the interest of others. For example, property issues and the protection of the financial

interests of family members are given priority in the published cases. In addition, there were several cases in which the authorities themselves sought to be 'protected' by limiting the capacity of the person to initiate official and judicial proceedings.

Dr. Tóth Fruzsina Rozina, doktorandusz

ELTE Állami-és Jogtudományi Kar

Tóth Fruzsina Rozina: A megismerés lehetséges módszerei az alávetett csoportok joghoz való viszonyának kutatása során

KULCSSZAVAK: kvalitatív módszer, joghoz való hozzáférés, alávetett csoport

Absztrakt

Tanulmányunkban az alávetett csoportok joghoz való viszonyának vizsgálatával, ennek jogszociológiai módszertani kérdéseivel foglalkozunk. Alávetett csoport alatt olyan társadalmi formációkat értünk, amelynek tagjai kulturális vagy gazdasági, esetleg mindkét dimenzióban alávetett helyzetben vannak. Azt állítjuk, egyrészt, hogy ezt az aszimmetrikus helyzetet a jog nem kezeli, hanem erősíti. Alávetett csoportokkal már Marx és frankfurti iskola is foglalkozik, de tanulmányunkban leginkább Nancy Fraser bivalens elképzeléséhez csatlakozunk. Másik állításunk, hogy a kutatóknak a kutatás módszertanának megválasztásakor – a kutatási kérdés figyelembevételével – reflektálnia kell erre az aszimmetriára valamilyen módon. Harmadik állításunk pedig, hogy minél erősebb az elnyomás, - ami dinamikájában leginkább a marxi elképzeléseket tükrözi, ugyanakkor tágabb terjedelemben kulturális és gazdasági oldalról is vizsgáljuk - annál fontosabb, hogy kevésbé beavatkozó módszereket, főként kvalitatív módszereket alkalmazzunk, hiszen így tudunk ahhoz a tudattartalomhoz, fogalom-készlethez és normarendszerhez hozzáférni, amit ezek a csoportok, egyének használnak, amivel leginkább ki tudják fejezni a joghoz való viszonyukat, vagy egyáltalán meg tudják ragadni mikor, milyen helyzeteket érzékelnek egyáltalán jogiként, és melyeket nem.

**Tóth Fruzsina Rozina: Possible methods of cognition in research on the relation of
subjected groups to the law**

KEYWORDS: qualitative method, access to justice, subject group

Abstract

In our study, we deal with the study of the relationship of subjugated groups to the law and the methodological issues of the sociology of law. As subjugated group we mean social formations whose members are in a subjugated position in cultural or economic terms, or both. We argue, on the one hand, that this asymmetrical situation is not addressed but reinforced by law. Subordinated groups have already been discussed by Marx and the Frankfurt School, but in our paper we mostly subscribe to Nancy Fraser's bivalent idea. Our second contention is that researchers should reflect this asymmetry in some way when choosing a research methodology, taking into account the research question. And our third claim is that the stronger the oppression - which in its dynamics most closely reflects Marxist ideas, but is also examined from a broader cultural and economic perspective - the more important it is to use low-interventionist methods, especially qualitative methods, because this is how we can access the knowledge, the set of concepts and the norms that these groups and individuals use to best express their relationship to law, or even to grasp when, what situations they perceive as law and which they do not.

Dr. Somody Bernadette, PhD

Dr. Stánicz Péter, doktorandusz

ELTE Állami-és Jogtudományi Kar

Somody Bernadette & Stánicz Péter: Mit ér az alapjog, ha nem gyakorolható? Az alapjogi jog- és cselekvőképesség integrált koncepciója

KULCSSZAVAK: alapjogok, emberi jogok, jogalanyiség, jogképesség, cselekvőképesség, fogyatékkal élő emberek joga

Absztrakt

Az előadás kiindulópontja az alapjogi szemlélet, azaz, hogy az egyén szemszögéből megvizsgálva valódi alapjogi jogalanyiságról akkor beszélhetünk, ha az egyén gyakorolhatja alapjogait és képes érvényesíteni azokat.

Gyakran magától értetődőnek tekintik, hogy az egyén maga dönthet sorsáról, döntéseit pedig mindenki más köteles elfogadni, tiszteletben tartani. Az egyéni autonómia lényege, hogy biztosítsa, hogy az egyén életének aktív irányítója legyen. Sajnos sokak számára nem ez a tapasztalat. A fogyatékkal élő emberek aránytalanul gyakran találkoznak mindennapi életük során korlátozásokkal, melynek talán legsúlyosabb formája a gondnokság alá helyezés. A cselekvőképesség korlátozásával járó gondnokság alá helyezés valójában azt eredményezi, hogy az egyén hiába hoz döntéseket, a jog azokat nem fogadja el létezőnek, érvényesnek.

Az egyén döntéshozatali képessége az a tulajdonság, amely a döntések meghozatalát lehetővé teszi (vagy korlátozza, akár kizárja). A döntési képesség nem jogi fogalom, ugyanakkor szükségszerű, hogy tükröződjön a jogban is. A magyar jogban és jogirodalomban bevett megközelítés szerint az egyén jogképessége (jogok és kötelezettségek alanya lehet) és cselekvőképessége (az egyén jogait maga gyakorolhatja) két, egymástól jól elkülönített fogalom. Széleskörűen elfogadott, hogy minden ember jogképes, cselekvőképessége azonban döntési képessége/belátási képessége alapján korlátozható.

Az alapjogi szemléletből fakad azonban, hogy a puszta jogképesség joggyakorlási és jogérvényesítési képesség nélkül üres, az egyén számára valódi értékkel nem bír. Ennek megfelelően a jogképesség és cselekvőképesség között szükségszerű kapcsolatot vélünk felfedezni, amely az alapjogi jogalanyiség integrált koncepciójának kiindulópontja.

Somody Bernadette & Stánicz Péter: What are fundamental rights worth if we cannot exercise them? Legal capacity as an integrated concept of legal standing and agency

KEYWORDS: fundamental rights, human rights, legal capacity, legal standing, legal agency, disability rights

Abstract

The presentation examines decision-making capacity and its legal reflection, legal capacity from a fundamental rights point of view, which is a person-centred approach, that focuses on the exercise of rights as the basis of legal capacity, meaning that legal standing without agency is a void right for the person.

It is often taken for granted that a person is allowed to make decisions about his or her life and have those decisions recognised and respected by everyone else. Individual autonomy guarantees that the person remains in charge of his or her own life. Unfortunately, many of us are denied this basic respect for autonomy as a result of restriction of legal capacity (in most cases through guardianship measures). Restriction of legal capacity disproportionately affect persons with disabilities.

An autonomous life is led via autonomous decisions which are made countless times every single day. The importance of these decisions vary greatly but they all share in common that making a decision and exercising choice is a way of expressing one's personality.

Decision-making capacity is a characteristic of the person which enables (or hinders or even prohibits) one to make a decision. Whereas decision-making capacity is a non-legal aspect, it is necessarily reflected in law via legal capacity. Legal capacity is a purely legal construct, through which law recognises or denies recognition of a decision. Thus, decisions are made in the non-legal sphere, and their legal recognition as valid decisions (with legal effects and consequences) depends on the person's legal capacity.

We have to note that legal capacity – in its original meaning – has no proper Hungarian translation. Instead, it is deeply rooted in Hungarian law and academic tradition that legal standing (to be subject to rights and obligations) and legal agency (the ability to exercise rights) are two distinct legal concepts. It is also widely accepted that legal standing is universal, whereas mental capacity is a pre-requisite for legal agency, thus, legal agency can be subjected to restrictions.

From a fundamental rights point of view, legal standing without any extent of agency leads to void rights for the person. The necessary link between legal standing and legal agency is the basis of our integrated concept of legal capacity.

**Gulya Fruzsina: A pszichoszociális és intellektuális fogyatékossgal élő személyek
médiareprezentációja Magyarországon**

Absztrakt

A 2019-ben indult *Nagykorúak cselekvőképességének korlátozása* című OTKA kutatásunkban (FK132513) kutatócsoportunkkal igyekszünk körbejárni a gondnokság és a támogatott döntéshozatal működését a hétköznapiakban. Első kutatási évünkben a kutatás elméleti háttérének feltárásakor máris több nehézségbe ütköztünk: szembesültünk az egymásnak ellentmondó statisztikákkal, a támogatott döntéshozatalban részt vevőkről szóló adatok hiányával, a különböző fogyatékossgatípusok eltérő fogalmával, leírásával. A számok oldalán tapasztalható bizonytalanság és láthatatlanság áthatja a fogyatékossgal élők, és különösen a pszichoszociális és intellektuális fogyatékossgal élők helyzetét. Ma is jellemző e személyek hátrányos megkülönböztetése az élet minden területén (oktatás, munkaerőpiac, stb), alapvető emberi jogaik érvényesítése pedig sokszor akadályokba ütközik. Annak, hogy hogyan látja, és ezáltal mit gondol egy adott társadalom a fogyatékossgal élő személyekről, a hatékony jogvédelem és az érintettek társadalmi részvételének szempontjából is jelentősége van. Így a médiának különösen nagy felelőssége van abban, hogy hogyan ábrázolja a fogyatékossgal élők különböző csoportjait, médiareprezentációjukról szóló kutatásokat mégsem találunk. Előadásomban OTKA kutatásunk egy mellékszálaként arra a kérdésre keresek választ, hogy hogyan ábrázolják a legolvasottabb internetes portálok a pszichoszociális és intellektuális fogyatékossgal élő embereket. Megjelennek-e, és ha igen, hogyan jelennek meg a különböző rovatok cikkeiben az érintettek? Milyen jelzőkkel illetik és milyen tulajdonságokkal ruházzák fel őket ezekben a tartalmakban? Mennyire erősítik a sztereotípiákat ezek a cikkek, bejegyzések? A társadalom sokszínű ábrázolása, így a fogyatékossgal élők megjelenítése a médiában csökkentheti az előítéletességet. Ami pedig segítheti a fogyatékossgal élők társadalmi integrációját.

Gulya Fruzsina: Media representation of people with psychosocial and intellectual disabilities in Hungary

KEYWORDS: media representation, psychosocial disabilities, intellectual disabilities, social constructions, stereotypes, invisibility

Abstract

In our research entitled *Restricting the legal capacity of adults in Hungary* we examine the Hungarian practice of the adult's guardianship and the supported decision-making. In our first year of the research, we encountered several difficulties in exploring the theoretical background of the research: we were confronted with conflicting statistics, lack of data on participants in supported decision-making, different concepts, and descriptions of different types of disabilities. Uncertainty and invisibility on the side of the numbers characterize the situation of people with disabilities, and those with psychosocial and intellectual disabilities. Discrimination against these people in all areas of life (education, the labor market, etc.) is still common today and the enforcement of their fundamental human rights is often hampered. The way a society thinks about people with disabilities is important for effective legal protection and the social participation of those concerned. Therefore, the media has a particularly great responsibility in how they portray groups of people with disabilities, yet we do not find research on their media representation. In my presentation, as a side thread of our OTKA research, I am looking for an answer to the question of how the most read internet portals represent people with psychosocial and intellectual disabilities. In my presentation, as part of our OTKA research, I am looking for an answer to the question of how the most read Internet portals in Hungary portray people with psychosocial and intellectual disabilities. Do they appear, and if so, how do the people in the various columns appear? How are they characterized in these contents? Do these articles reinforce stereotypes? Representing the diversity of society in the media can reduce prejudice and this can help the social integration of people with disabilities.

6. Doktoranduszok útja

Tóth Adrienn Anita, doktorandusz

ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Tóth Miklós Bálint, Phd

Mathias Corvinus Collegium

**Tóth Adrienn & Tóth Miklós Bálint: Utópiák fogságában – Megjegyzések a
fogyatékoságmodellek logikájához**

KULCSSZAVAK: utópia; fogyatékoságmodellek; medikális modell; szociális modell;
Kolnai Aurél;

Absztrakt

Aligha vitatható, hogy a fogyatékoságról való gondolkodás elmúlt 200 évét két, konzisztens világgéppel bíró paradigma, a medikálisnak, illetve a szociálisnak nevezett modell formálta a legerőteljesebben, s hatásuk mindmáig világosan kimutatható a szóban forgó jelenséggel kapcsolatos társadalmi és tudományos diskurzusban. Nem véletlen tehát, hogy a fogyatékoságtudomány diszciplínája nagy figyelmet szentel a két, egymással is szembenálló felfogás jellemzőinek tanulmányozásának, ugyanakkor meglepő, hogy a vonatkozó szakirodalomban csak elvétve esik szó a köztük lévő strukturális azonosságokról.

Előadásunkban amellet érvelünk, hogy a medikális és a szociális modell számos eltérő vonásuk dacára egy lényegi sajátosságuk vonatkozásában megegyezik: mindkettő az utópikus észjárás sajátos kifejeződésének tekinthető. Prezentációnk első felében a nemzetközi ismertségű magyar filozófus, Kolnai Aurél Az utópia kritikája című tanulmányában kifejtett gondolatmenetet követve ismertetjük az utópikus észjárás természetét. Az előadás második szakaszában igyekszünk rámutatni az orvosi, valamint a társadalmi aspektust totalizáló fogyatékoságértelmezés utópikus karakterére, majd zárásképpen összegezzük a két modell elemzésekor feltáruló különbségeket és hasonlóságokat.

Tóth Adrienn Anita, Tóth Miklós Bálint: Trapped by Utopias – Comments on the Logic of Disability Models

KEYWORDS: utopia; disability models; medical model; social model; Aurél Kolnai

Abstract

It is hardly questionable that thinking about disability has been ruled and formed by two grandiose, clear constructed paradigms which are the so-called medical and social models for 200 years. Their effects can be captured crystal clear by examining the social and scientific discourses nowadays also. So it isn't an accident that disability studies focus on them deeply to emphasize their striking differences. At the same time, it is really astonishing that we hardly find a study in this field which points out the similarity of their structure.

In our presentation, we argue that besides several differences, there are important similarities between the two models, which are an expression of the utopian mind. In the first part of our presentation, we follow the thinking of the internationally known philosopher, Aurél Kolnai, focusing on his critical concept of utopia, and by that, we intend to describe the nature of utopian logic. In the second part of our presentation, we try to point out the absolutist character of the medical and social model and emphasize the utopian quality in both of them in the field of interpretation of the disability. In the end, we summarize both the similarities and the differences between them.

Rékasi Nikolett, doktorandusz

Wesley János Lelkészképző Főiskola

Cserti-Szauer Csilla, doktorandusz

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Kovács Gábor, doktorandusz

ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Svastics Carmen, doktorandusz

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

**Rékasi Nikolett, Cserti-Szauer Csilla, Kovács Gábor & Svastics Carmen: Karrierutak –
fogyatékosággal élő emberek lehetséges karrierútja**

KULCSSZAVAK: munkaerőpiaci inklúzió, fogyatékosággal élő emberek pályaaorientációja és karriertanácsadása, CRPD, narratív életútinterjú, többszörös kutatási módszertan

Absztrakt

A kutatócsoport tagjai az ELTE PPK Doktori Projektek pályázata keretében dolgoztak ki egy kvalitatív módszertanon alapuló közös kutatási keretet a fogyatékosággal élő emberek munkaerőpiaci részvétele témában. A saját doktori kutatásaik egyes kutatási elemeire épülő közös vizsgálat célja fogyatékosággal élő (ezen belül elsősorban látássérült, középsúlyosan értelmi fogyatékos és mozgássérült) személyek karrier pályájának feltérképezése egyrészt a pályaaorientációs szolgáltatási és megélt munkaerőpiaci tapasztalatok, másrészt a jelen és jövőbeli HR szakemberek véleményének tükrében. Az alkalmazott többszörös módszertan (narratív interjúk, offline és online fókuszcsoportos beszélgetések) keretében lehetőség nyílik mind a saját élettapasztalatok, vélemények megosztására, mind a vélemények ütköztetésére, diszkusszióra, az egymástól való tanulásra. Ezeken túlmenően a vizsgálat participatív jelleggel valósul meg.

A kutatás kezdeti lépéseit bemutató előadás egyrészt részletezi a célcsoportok bekapcsolódási formáit a felmérésbe, másrészt felhívja a figyelmet a pályaaorientációs és

egyéb munkaerőpiaci szolgáltatások fontosságára és jelentőségére. A Fogyatékosokkal élő emberek jogairól szóló ENSZ Egyezmény értelmében a munkahelyekhez való hozzáférés (8-9. cikk) és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesítésén (27. cikk 1/a) túl a mindenkori kormányok feladata az általános szakmai és pályaválasztási tanácsadói programokhoz, a közvetítói szolgáltatásokhoz, valamint a szakképzéshez és továbbképzésekhez való hozzáférés (27. cikk 1/d), valamint a nyílt munkaerőpiacon való munkatapasztalat-szerzés (27. cikk 1/j) támogatása. Az előadás keretében olyan kérdéseket is fel kívánunk vetni, mint a munkaerőpiaci kutatások egységes tartalmi és módszertani szemléletének problémaköre, valamint hogy meddig és milyen mértékben lehetséges az egységes szolgáltatások tervezése és mennyiben lenne indokolt inkább személyre szabott intervenciók tervezésében gondolkodni.

Rékasi Nikolett, Cserti-Szauer Csilla, Kovács Gábor & Svastics Carmen: Career paths - a possible career for persons with disabilities

KEYWORDS: labour market inclusion, career guidance and career counseling for persons with disabilities, CRPD, narrative life-story interview, multiple research methods

Abstract

The members of the research group developed a joint qualitative research framework under ELTE Faculty of Education and Psychology Doctoral Projects on the participation of persons with disabilities in the labor market. Based on some research elements of their own doctoral research, the aim was to map the career paths of persons with disabilities (especially persons with visual impairment and persons with intellectual disability) in the light of career guidance services and current labor market (including HR) experiences. Within the framework of the applied multiple methodology (narrative interviews, offline and online focus group interviews) it is possible to study lived experience, as well as to collide opinions, discuss and learn from each other. In addition, the study is participatory.

The presentation introducing the initial steps of the study details and the forms of involvement of the target groups, draws attention to the importance and significance of the use of career guidance and other labor market services. According to the UN

Convention on the Rights of Persons with Disabilities, in addition to enforcing access to employment (Articles 8-9) and non-discrimination (Article 27 1/a), it is the responsibility of governments to provide general vocational and career guidance programs, mediation services and support for access to vocational training, further training (Article 27 1/d) and work experience in the open labor market (Article 27 1/j). In the framework of the presentation, we also want to raise the issue of the need for a complex theoretical and methodological approach to labor market research, and to what extent it is possible and necessary to design unified services or rather develop more personalized interventions.

Macmbinji Vincent Otieno, doktorandusz

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Neveléstudományi Doktori Iskola

---

Vincent Otieno Macmbinji: Quality of Life and Well being in Children with Autism and their Parents in Kenya in the context of Educational Services: Preliminary Literature Review

KEYWORDS: Autism, Quality of Life, Education

Abstract

The main purpose of this talk is to explore the Quality of Life (QoL) and well-being in Children with Autism (CWA) and their parents in Kenya in the context of educational services via a literature review. The review is based on a comprehensive electronic database search related to the experiences of Kenyan parents towards raising a CWA, its influence on the Quality of Life (QoL) of their Children with Autism (CWA) and themselves. Inclusion of studies for preliminary review will be based on a) studies that include parental knowledge on Autism Spectrum Disorder in Kenya (ASD), b) studies that include parental experience on the diagnosis of their child with autism, c) parental experience on raising a child with ASD in Kenya. The results from the preliminary literature review found out that the diagnosis of children with autism is the strongest predictor of parental experience towards raising a child with ASD which negatively impacts their QoL. A significant finding is that very little is known about these issues from preliminary systematic review in Kenya. The talk suggests that a broader focus on QoL of CWA in Africa seems relevant.

Vissi Tímea, doktorandusz

Semmelweis Egyetem Pető András Kar

Vissi Tímea: A pszicho-emocionális fogyatékosítás megjelenése magyar és norvég nemzetiségű fogyatékosággal élő személyek élettörténet interjúiban

KULCSSZAVAK: pszicho-emocionális fogyatékosítás, komplex fogyatékoság, sztereotípiák

Absztrakt

A társadalom fogyatékosítás (disablism), és hatása a pszicho-emocionális jóllétre a fogyatékoságtudomány kevésbé vizsgált területe. Donna Reeve (2004) nevéhez fűződik a pszicho-emocionális fogyatékosítás elmélete, amelyben pszicho-emocionális dimenzió beemelésével a szociális modell kiterjeszti, és az így létrehozott modell a fogyatékoság komplex megértését teszi lehetővé. Az elemzésben 20 fogyatékosággal élő személy (6 norvég nemzetiségű és 14 magyar) élettörténet interjújának másodelemzésére került sor Reeve elmélete mentén. Az elemzés fókusza a direkt vagy indirekt fogyatékosítás megjelenésén az interjúkban, az általa kiváltott válaszok vizsgálatán, és a pszicho-emocionális fogyatékosítás a résztvevők életére gyakorolt hatásán volt. Az eredmények jobb érthetősége céljából az elemzést társadalmi kontextusba helyeztem.

Vissi Tímea: Psycho-emotional disablism in the life stories of Hungarian/Norwegian people with disabilities

KEYWORDS: psycho-emotional disablism, complex disability, stereotypes

Abstract

The social disablism and its effect on psycho-emotional well-being is a vaguely examined field of the Disability Studies (DS). Donna Reeve (2004) expanded the social model through the incorporation of the psycho-emotional dimension, which enables a thorough comprehension of disabilities. My investigations have followed this frame through secondary analysis of life-story interviews of 20 people with disability (6 Norwegian and 14 Hungarian people). The research focus rested upon the presence of direct or indirect disablism in the interviews, the analysis of disablism generated reactions, and its effect on the participants' lives. For a better comprehension of the results, I set the analysis in social context.

7. Interkulturális Pszichológiai és Pedagógia

**Horváth Zsuzsanna: Kiscsoportok működése mozgás- és táncterápiás munkában –
fogyatékosággal élő fiatalokból álló csoportokban**

KULCSSZAVAK: kiscsoportok, csoportdinamika, mozgás- és táncterápia, hatótényezők, megalapozott elmélet

Absztrakt

Előadásunkban a kiscsoportok működési elveinek perspektívájában egy doktori kutatás részeredményeinek részletesebb bemutatására vállalkozunk. Öt különböző gyógypedagógiai intézményben egy-egy tanéven keresztül zajló mozgás- és táncterápiás csoportfolyamatot követtünk végig kutatással. A kutatás legfontosabb elemét az abban résztvevő emberek képezték, így kutatási és elemzési folyamataink az interpretációknak teret adó, résztvevői (participatív) fókuszú és kontextuális, holisztikus, kvalitatív paradigmát követték (Babbie, 2001). A páros csoportvezetéssel megvalósuló terápiás folyamatok egyik célja az volt, hogy a csoporttagok lehetőséget kapjanak arra, hogy kapcsolatba kerülhessenek saját testükkel és egymással, felismerjék és kommunikálják saját igényeiket.

Elemzésünk a megalapozott elmélet (Grounded Theory) szemléleti kontextusában (Corbin & Strauss, 2015), folyamatelemző stratégiákra épült, melynek koncepciója illeszkedik egy terápiás folyamat kutatással kíséréséhez, hiszen szisztematikus megközelítésmódot kínál az individuális és interperszonális folyamatok fejlődésének, változásainak tanulmányozására. Előadásunkban a kutatással kísért mozgás- és táncterápiás csoportfolyamataink egyik eredményét mutatjuk be részletesebben. Az elemzés során megjelenő sűrű pontok és csoportdinamikai elemek mentén a Yalom (2005) által definiált és meghatározott terápiás tényezőkből a kutatásban résztvevő csoportokra 6 tényező bizonyult relevánsabbnak a többinél: az Interperszonális tanulás, a Szocializációs technikák, az Univerzalitás, az Altruizmus, az Utánzó viselkedés és a Csoportkohézió tényezők. Ezzel egyidejűleg azonban

felbukkantak olyan, elsősorban a mozgás- és táncterápiás módszerhez és a speciális területhez köthető újabb, egymással szoros összefüggésben álló terápiás hatótényezők, melyek a kutatásban résztvevő csoportokra jellemzőnek bizonyultak: a (1) Megértés, a (2) Mintaadás, a (3) Bizalom és a (4) Részvételiség.

Előadásunk fókuszában tehát a fogyatékossgal élő tagokból álló mozgás- és táncterápiás kiscsoportok dinamikai aspektusai állnak a terápiás tényezők megjelenésének tükrében.

Irodalom

Babbie E. (2001). A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest.

Corbin J. & Strauss A. (2015). A kvalitatív kutatás alapjai – a Grounded Theory elemzési módszer technikája és eljárásai. L'Harmattan Kiadó, Budapest.

Yalom I. & Leszcz M. (2005). The Theory and Practice of Group Psychotherapy. (5th ed) Basic Books. New York.

Horváth Zsuzsanna: Functioning of small groups in movement and dance therapy work - in groups of young people with disabilities

KEYWORDS: small groups, group dynamics, dance and movement therapy, therapeutic factors, grounded theory

Abstract

In our presentation, focusing on the functioning of small groups, we undertake to present the partial results of a doctoral research in details. Throughout two school years six dance and movement therapy groups were followed in five different special schools. The main elements of that study were the people participating in it, so having a participative focus, the study gave an opportunity to interpretations and it followed a contextual, holistical, qualitative paradigm (Babbie, 2001). One aim of the therapeutical processes with dual group leadership was to give the members a chance to contact with their own bodies and with each other in a supportive environment, so they could realize and communicate their own needs.

Our analysis was based on process analyzing strategies, in the context of grounded theory (GT) (Corbin & Strauss, 2015), which concept fits into the research of a therapeutic process, as it offers a systematic approach to studying the development and changes of individual and interpersonal processes. We present one of the results of our movement and dance therapy group processes accompanied by research. By analyzing dense dots and group dynamics elements of the process, 6 out of the 11 therapeutic factors as defined by Yalom (2005) were found to be more relevant than the others for our groups: Interpersonal learning, Socializing techniques, Universality, Altruism, Imitative behaviour and Group cohesion. Meanwhile, new therapeutical factors appeared, which could be related mainly to dance and movement therapy and the special field: (1) Understanding, (2) Providing models (3) Trust and (4) Participation.

Thus, the focus of our presentation is on the dynamic aspects of small groups of people with disabilities involved in movement and dance therapy, in the light of therapeutic factors.

References

- Babbie E. (2001). *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Balassi Kiadó, Budapest.
- Corbin J., & Strauss A. (2015). *A kvalitatív kutatás alapjai – a Grounded Theory elemzési módszer technikája és eljárásai*. L'Harmattan Kiadó, Budapest.
- Yalom I. & Leszcz M. (2005). *The Theory and Practice of Group Psychotherapy*. (5th ed) Basic Books. New York.

Lendvai Lilla, PhD

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Svastics Carmen, doktorandusz

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Prof. habil. Nguyen Luu Lan Anh, PhD

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Lendvai Lilla, Svastics Carmen & Nguyen Luu Lan Anh: "Itt van egy férfi. Nem vak, egy férfi." – Látássérült férfiak maszkulinitással kapcsolatos attitűdje és saját tapasztalatai

KULCSSZAVAK: maszkulinitás, látássérült férfiak, nemi sztereotípiák, nemi szerepelvárások, épségizmus

Absztrakt

A fogyatékossgal élő férfiaknak az épséget normának tekintő társadalmi elvárásokkal szemben kell megélniük és bizonyítaniuk férfiasságukat úgy, hogy a fogyatékossg és a férfiasság gyakran egymásnak ellentmondó kategóriáknak tűnnek (Gerschick 2000; Kérchy, 2013). A marginalizált maszkulinitás kategóriája szerint a fogyatékossgal élő férfi - a hegémón maszkulinitás (l. pl. Connell & Messerschmidt, 2005) férfiképével ellentétben - sérülékeny, szexuálisan passzív aszexuális és alárendelt (Shakespeare, 1999) valamint gyenge és maszkulinitását elvesztett (Wendell, 2011).

Kvalitatív kutatásunk keretében 2016 decembere és 2017 áprilisa között 21 félig strukturált interjút készítettünk szerzett és veleszületett látássérült (aliglátó, gyengénlátó, vak) férfiakkal. Célunk volt feltárni, hogy mi jellemzi az interjúalanyok saját maszkulinitásukhoz fűződő attitűdjét, miként viszonyulnak a maszkulin szerepelvárásokhoz és a férfiszerep korlátaihoz (l. pl. Gerschick & Miller 1994), és hogyan élik meg a kompetenciájuk domináns csoport általi elvitatását. Az elemzés során kvalitatív tartalomelemzést alkalmaztunk (Braun & Clarke, 2006). Kutatási kérdéseink a következők voltak: „Milyen módon jelenik meg a látássérült férfiak tapasztalatában és percepcióiban a többségi társadalom látássérült férfiakhoz való

viszonyulása?”, „Hogyan élik meg maszkulinitásukat a látássérült személyek?” “Mit gondolnak a domináns csoport ezzel kapcsolatos attitűdjéről?”

Eredményeink szerint a látássérült férfiak percepciója azt mutatja, hogy a mai magyar társadalom meglehetősen épségista, melyben a hegemon maszkulin normák is erősen hatnak (pl. a média révén). A többségi társadalom attitűdje paternalista, és jelen van benne az ismeretlentől való félelem is. Az interjúalanyok reflektáltak arra, hogy ezt a negatív viszonyulást gyakran internalizálják, reakcióként pedig megjelent a férfiasság túlhangsúlyozása is. Jellemző volt ugyanakkor a hegemon maszkulinitás káros hatásaira való direkt reflexió is, mely a normatív elvárások felülírásával és kritikus megközelítésével, a férfiasság újrafogalmazásával járt együtt. Összességében tehát a mai magyar társadalom szemléletmódja szerint a „fogyatékoság és a férfiasság alapvetően összeegyeztethetetlen” egymással (Kérchy, 2013, 25), hiszen a fogyatékosággal élő férfiak maszkulinitását elvitatják (l. pl. Shuttleworth, 2000). A fogyatékosággal élő férfiak emiatt megpróbálhatják túlzottan hangsúlyozni férfiasságukat, ugyanakkor reagálhatnak a férfiasság újrakonstruálásával is.

Lendvai Lilla, Svastics Carmen & Nguyen Luu Lan Anh: "There's a man here. He's not blind, he's a man." – The lived experience and attitudes of men with visual impairment to masculinity

KEYWORDS: masculinity, men with visual impairment, gender stereotypes, gender roles, ableism

Abstract

Disability and masculinity often appear to be conflicting categories (Gerschick, 2000; Kérchy, 2013) and men with disabilities must demonstrate their masculinity against social expectations that consider ableness the norm. According to the category of marginalized masculinity, men with disabilities, unlike the male image of hegemonic masculinity (Connell & Messerschmidt, 2005), are considered vulnerable, sexually passive or asexual and subordinate (Shakespeare, 1999), weak who have lost their manhood (Wendell, 2011).

As part of our qualitative research, we conducted 21 semi-structured interviews with men with acquired or congenital visual impairments (near-normal vision, low vision, total blindness) between December 2016 and April 2017. Our goal was to explore what characterizes the interviewees' attitude to their own manhood, how they relate to masculine appearances and the limitations of male roles (Gerschick & Miller 1994), as well as how they experience the questioning of their competences by the dominant group. Qualitative content analysis was used (Braun & Clarke, 2006). Research questions were: "How does the attitude of mainstream society appear in the experiences and perceptions of visually impaired men?", "How do visually impaired persons experience their masculinity?" "What do they think of the dominant group's attitudes?"

According to our findings, men with visual impairment find Hungarian society rather ableist, where hegemonic masculine norms have a strong effect partly through the media. Mainstream society is also found paternalistic with fear of the unknown. These negative attitudes are often internalized, and the overemphasis of masculinity also appeared as a reaction. At the same time, direct reflection on the harmful effects of hegemonic masculinity was also characteristic, which was accompanied by redefining masculinity and overriding normative expectations with a critical approach. Overall, while "disability and masculinity are fundamentally incompatible" (Kérchy, 2013, 25) since the masculinity of men with disabilities is rejected (Shuttleworth, 2000), they may reconstruct masculinity according to their own terms.

Márton Gábor Csaba

MáSzínház // AppArt Egyesület

Márton Gábor Csaba: Elfogadás, partnerség, közösség, élmény, színház – az inklúzió kulcsai a MáSzínházban

KULCSSZAVAK: színház, inklúzió, alkotás, tapasztalat, gyakorlat

Absztrakt

A MáSzínház egy inkluzív előadó-művészeti alkotóközösség. Sérülékeny csoportokhoz tartozók, kiemelten értelmi fogyatékosággal élő emberekért és velük együtt dolgozunk. A dráma és a színházi nevelés módszertanát alkalmazva fejlesztjük szociális és kreatív képességeiket. Az aktuális évadban 13 heti rendszerességű foglalkozást működtetünk, többek között színjátékot, drámát, klasszikus és kortárs táncot, de kórust és szociális cirkuszt is. Több mint 130 résztvevővel dolgozunk együtt hetente, 8-tól 68 éves korig. Ezek mellett létrehozunk és repertoáron játszunk inkluzív színházi előadásokat, amelyekben tagjaink és meghívott, professzionális színészek teszik láthatóvá a tehetséget és az inkluzív alkotást. Három jelenleg futó inkluzív előadásunkon, és a hozzájuk kapcsolódó színházi nevelési programokban valódi, inkluzív találkozási lehetőséget teremtünk a nézőinkkel (akik között vannak diákok csoportjai és független nézők is), felkínáljuk nekik a kapcsolódás lehetőségét, más szerepet adva ezzel játszóknak és nézőnek egyaránt.

5 kulcsfogalom határozza meg a munkánkat: az elfogadás, a partnerség, a közösség, az élmény és a színház. Előadásomban ezek mentén mutatom be műhelyünket, és az általunk eddig az elsősorban az utóbbi 15 évben, a hétköznapi gyakorlat és találkozások útján összegyűjtött tudást és tapasztalatot.

Márton Gábor Csaba: Acceptance, partnership, community, experience and theatre - the keys of inclusion at Mászínház

KEYWORDS: theatre, inclusion, creation, experience, field work

Abstract

Mászínház is an inclusive performative arts community. We work for and together with vulnerable groups, primarily with people living with intellectual disabilities. We use drama and theatre in education as a tool to help them develop their social skills and live their freedom of expression. In the current season we are running 13 weekly workshops like actor training, drama, classical and contemporary dance, chorus or social circus. We have more than 130 participants weekly, from 8 to 68 year-olds. We also create and perform inclusive theatre shows together with our members and have invited professionals to make their talent visible and to promote the idea of inclusive creation. In our 3 running performances and the joint theatre in education workshops, we offer the opportunity to our audience (groups of students and independent spectators as well) to meet with our actors in a truly inclusive atmosphere, be involved in the creative process together and see each other in a different way than before.

Five keywords frame our work: acceptance, partnership, community, experience and theatre. I'm going to build my presentation around these words to introduce our work, and our knowledge and experience based on mainly the job what we did on the field in the past 15 years.

8. Épségizmus az oktatásban

Anabel Moriña, PhD

Gilda Biagiott, doktorandusz

University of Seville

Anabel Moriña & Gilda Biagiott: Inclusive education and disability in higher education

KEYWORDS: Inclusive education, Inclusive pedagogy, disability, higher education, qualitative methodology

Abstract

Developing universities more inclusive' is the leitmotiv of my eminently interdisciplinary research team. We are a group of faculty members from a wide range of different knowledge areas who share a series of common interests and concerns regarding the broad-ranging, rigorous and in-depth study of inclusive education at university level. The research projects we have carried out reflect our desire to contribute to the efforts currently being made to ensure that universities become institutions to which everyone, without exception, feels they belong and in which everyone, without exception, can participate. Universities should be places which guarantee that, during the course of their academic career, all students have the opportunity to learn, participate on an equal footing and successfully complete their degrees. The voices of students with disabilities is the seedbed from which the various projects we have carried out stem. These projects seek to identify the helps and hindrances identified by these students during their time at university, explore how disability support services work in different universities, analyse faculty training needs in the field of inclusive education and disability and determine the profile of those faculty members who engage in inclusive pedagogy.

Project title: Inclusive pedagogy at university: faculty narratives.

The research project has two general aims, outlined below: 1. To describe, understand and explain the beliefs, knowledge, designs and actions taken into consideration by faculty when developing inclusive pedagogy. 2. To identify practical examples of inclusive pedagogy and compile a digital repository of experiences.

Project title: Helps and barriers identified by students with disabilities at university

the research project established the following specific aims:

1. To identify, describe and explain the helps and hindrances perceived by students with disabilities in their access to and time spent at university (as an institution), and the results obtained.
2. To identify, describe and explain the helps and hindrances perceived by students with disabilities in university classrooms.
3. To design an online training guide for university faculty, with the aim of responding to the educational needs of students with disabilities.

Project title: Inclusion and success: students with disabilities identify personal and external factors that have contributed to their academic careers.

This study explores the personal and contextual factors that facilitate graduates with disabilities continuing and successfully graduating from university.

Hoffmann Mária Rita, PhD

ELTE Bölcsészettudományi Kar

Gombás Judit, PhD

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Flamich Mária Magdolna, PhD

Miskolci Egyetem

Hoffmann Mária Rita, Gombás Judit & Flamich Mária Magdolna: Az épségizmuson túl — a létezés narratívái

KULCSSZAVAK: Épségizmus, oktatás, narratívák, saját élmény, hatalom

Absztrakt

Az épségizmusnak nyoma sincs amikor az ember tanárként áll egy tanulói közösség elé. Az odavezető útnak már annál inkább. Túl sok is, talán. Saját narratíváink végigvezetnek ezen az úton, kiemelve néhány állomást, ahol meg kellett állnunk, hogy átgondoljuk, merre tovább. Mesélünk az 1998-as Esélyegyenlőségi Törvény előtti és utáni kihívásokról. Célunk, hogy együtt gondolkodjunk el azon, mi módon szüntethető meg az épségizmus állandó és korlátlan hatalma.

Hoffmann Mária Rita, Gombás Judit & Flamich Mária Magdolna: Ableism, education, narratives, lived experiences, power

KEYWORDS: Ableism, education, narratives, lived experiences, power

Abstract

Standing in front of a class as a teacher has nothing to do with ableism. The way that takes you there however does. Too much, in fact. Our first-person narratives lead you along that way and highlight various stations we have had to stop and think about the next step to take. We relate challenging experiences before and after the 1998 Law of

Equal Opportunities in Hungary. Our aim is to encourage you to consider how to eliminate the constant, and unlimited power of ableism.

Tószegi Zsófia Julia, doktorandusz

Pécsi Tudományegyetem

Tószegi Zsófia Julia: Challenging Ableism in Higher Education: Advocacy for Valuing Learner Variability & NeuroDiversity

KEYWORDS: academic ableism, disability, chronic illness, invisible disability, neurodiversity, accommodations, universal design of learning

Abstract

Despite utopian national and international disability rights protocols that point towards a paradigm shift from the medical-legal framework; students and academic staff continue to face institutionalized obstacles in HE by a variety of bureaucratic bodies that mostly see people with disabilities as liability, as relentless agitators, or even as threat to the academic status quo. This ableist academic culture continue to marginalize the issues of access and inclusion for those with disabilities. As a result, one-third of college students with disabilities in the USA alone have not alerted their college campus of their condition(s) (Dolmage, 2017) and many hide their disabilities and IEPs in fear of not being admitted to the university program of their first choice in Hungary.

This presentation will examine the situation of students with disabilities at University of Pécs not only based on macro-statistical data, but also by listening to the authentic source and asking students with disabilities about their corporeality and experiences. Semi-structured qualitative interviews and discussion in a focus group will reveal their experiences and the hidden structural barriers of our historically elitist HE system. My presentation will link the themes from their ideas to current literature on academic ableism (Brown & Leigh, 2018), universal design of learning (Bracken-Novak, 2019) and the already published best practice with respect to inclusion (Varga, 2015; Claeys-Kulik et al., 2019) and neuroethics (Baker-Leonard, 2017).

Socially just universities recognize the individual and institutional responsibility in building a healthy campus climate where issues of race, class, gender disparities, local and international students from varying socioeconomic backgrounds, faculty and staff,

able and disabled individuals can be freely addressed and the intersections of two or more of these topics (Byrd et.al, 2019).

Vitaindító előadás II.

LENNARD J. DAVIS a Chicagóban található Illinois-i Tudomány-és művészeti egyetem angol tanszékének oktatója és volt vezetője. Emellett fogyatékoság és emberi fejlődés-t oktat az Alkalmazott Egészségügyi Tudományok egyetemén is, valamint orvostanhallgatók oktatója az Orvostudományi egyetemen. Ezen kívül a Project Biocultures irányítója, ami egy kutatóközpont, amely a kultúra, ovostudomány, fogyatékoság, biotechnológia és a bioszféra interszekciójának ügyeivel és kérdéseivel foglalkozik. Davis kettő elbeszélés szerzője, melyek a *Factual Fictions: The Origins of the English Novel* (Columbia U. Press, 1983, rpt. University of Pennsylvania Press, 1996) és a *Resisting Novels: Fiction and Ideology* (Routledge, 1987, rpt. University of Pennsylvania Press, 2001), valamint a *Left Politics and the Literary Profession* társszerkesztője. Fogyatékosággal kapcsolatos munkái többek között a *Enforcing Normalcy: Disability, Deafness, and the Body* (Verso, 1995), amely megnyerte az 1996-os Gustavus Myers Center, Emberi Jogok tanulmánya díját a legjobb ösztöndíj, az intolerancia Észak-Amerikában című témában. Másik kiemelendő munkája a *Enforcing Normalcy: Disability, Deafness, and the Body* (Verso, 1995).

LENNARD J. DAVIS is Professor in the English Department in the School of Arts and Sciences at the University of Illinois at Chicago, where he had also served as Head. In addition, he is Professor of Disability and Human Development in the School of Applied Health Sciences of the University of Illinois at Chicago, as well as Professor of Medical Education in the College of Medicine. He is also director of Project Biocultures a think-tank devoted to issues around the intersection of culture, medicine, disability, biotechnology, and the biosphere. Davis is the author of two works on the novel—*Factual Fictions: The Origins of the English Novel* (Columbia U. Press, 1983, rpt. University of Pennsylvania Press, 1996) and *Resisting Novels: Fiction and Ideology* (Routledge, 1987,

rpt. University of Pennsylvania Press, 2001) and co-editor of *Left Politics and the Literary Profession*. His works on disability include *Enforcing Normalcy: Disability, Deafness, and the Body* (Verso, 1995), which won the 1996 Gustavus Myers Center for the Study of Human Rights' annual award for the best scholarship on the subject of intolerance in North America, and *The Disability Studies Reader* (4th Ed., Routledge, 2013).

(A kép forrása: ...)

Prof. Dr. Lennard Davis, PhD

University of Illinois at Chicago

Davis, Lennard: Disability Studies in the 21st Century. Identities, Poverty, and Social Justice.

Abstract

The presentation will include a history of the foundation of disability studies in the humanities in the US and the UK. What was disability studies like in the 1990's and what were the major themes and concerns. The talk will then trace the growth and development of the field up to the current moment. What has been the influence of identity politics? Is there a shift from rights-based concerns to a broader view of social justice? How does class and poverty factor into current and previous discussions? How has the dissemination of disability studies to different countries and global regions changed the emphasis of the originary investigation? Is there a single discourse of disability studies or must we think locally in all instances? How has disability policy varied in differing political regimes? Is there a difference between post-Soviet societies in Eastern Europe, for example, versus strongly state-sponsored programs like those in Singapore? What will be the future of disability and disability studies? "